

IMBILANSUMA YA KWA YOANI

**Amasambilisho yakankala
aya kwa Yesu**

**Ubulondoloshi bwe bwa masambilisho ya
mu Cipingo pa lweni nangula pe bumba
iyalemba na ba Fred Morris.
Yailulwa na ba Peter Rick Ng'oma.**

YOANI Ulubali 1

**Icipandwa 1
ukufika pa 11**

Kuli Belenga nangula Intungulushi

Utu ututabo tulondolola icine ca Cebo ca kwa Lesa munshila iyaangukilwa ukubelenga no kumfwikisha. Balili twalyangukilwa ukwilulwa mu mushobo uuli onse. Kuti mwabomfya utu ututabo pa kusoma Icipingo pa lwenu nangula na banenu mwi bumba. Umuntu onse afwile akwata aka akatabo ne Cipingo ngepocili.

Nomba belengeni ifi: epo mwana ici, cilepilibula imwe nangula uuletungulule bumba lyenu ifwile abala abelenga amalembo ya mu Cipingo ilyo tamulati mubelenge amashiwi ayali muli aka akatabo.

Landeni pali ifi: epo mwamona ifi, e kutila pali amepusho aya kwipusha mwi bumba. Kabili yalafwilisha uulebelenga ukwibukisha ifipande fya mu Cipingo.

Tontonkanyeni pali ifi: epo mwamona ifi, ilipusho lilakabilwa inshita iikulu kabili no kulangulukilapo palwenu.

Pepeleleni pali ifi: Ilyo mwamona if, lombeni kuli Lesa Amyafwilishe ukumfwikisha no kuchita ifintu mwabelengamo.

Ukutasha: Amalembo aya mu Cipingo muli aka akatabo yafuma mu Cipingo cakuti Ishiwi Lyakwa Lesa 2015.

Ifitunshitunshi yabikwa ku lusa © ukufuma kuli ba Global Recordings Network (GRN). Fyabomfishiwa ku lusa.

John part Manna Bible teaching commentary © 2008, 2015 Fred Morris, Manna Publications (USA) Inc. All rights reserved.

God has enabled us to print this title in the following countries:

Revised Worldwide English edition first published in the UK in 2015

Reprinted 2018 in Cameroon (English), Burkina Faso (French)

Reprinted 2019: Zambia (English), Cameroon (French)

Reprinted 2020: Zambia (English)

Reprinted 2021: Zambia (English)

Reprinted 2022: Kenya (English), Zambia (English), Mexico (Spanish)

Reprinted 2023: Zambia (English)

IMBILANSUMA YA KWA YOHANE:

Ulubali 1, chapitala 1-11

AMASHIWI YA KUBALILAPO

Mu Cipingo, mwaba abaume babili abakalamba nganshi abetwa kwi shina ilya Yohane. Yohane Kabatisha nangula uubatisha kabili na Yohane umusambi nangula Umusole. Umusole Yohane e walembele ili buku. Ali umusambi wa kwa Yesu. Umusambi muntu uusambilila kabili uukonka. Umusole cipilibula uwatumwa na Lesa.

Yohane Umusole ali umwana umwaume wa mulondo we sabi. Banyina bali umo wa banayo abaletungilila Yesu (Mateo 27:55-56). Wena alikokwele ukucila abasole bambi. Alembele aya mashiwi panuma Yesu aninine ukuya ku muulu.

Ibuku lya kwa Yohane lyalipusanako ku mabuku yambi ayalanda pa lwa kwa Yesu. Ibuku lyakwe lilondolola sana pa mafundisho ya kwa Yesu umwashika. Yohane ali cibusa uwapa mutima kabili umusambi wa kwa Yesu. E ico aletupeela ukumfwikisha kwine kwine pa lwa kwa Yesu.

Yohane aletwafwilisha ukwishiba Lesa ukupitila muli Yesu. Amalembo yakwe yalondolola icitemwiko ca kwa Lesa pa kutuma Yesu ukwisafwa pamulandu wa membu shesu.

Imbilansuma Shine pali Mateo, Marko, Luka na Yohane

Kwaliba na mabuku na yambi ya tatatu nangula imbilansuma sha kwa Yesu. yalilembwa kuli Mateo, Marko na Luka. Yalanda pa kufyalwa, Amasambilisho ne milimo ya kwa Yesu. Kabili yalatweba pa lwamfwa ya kwa Yesu kabili ne fyo Lesa amubweshe ku mweo.

Yohane Umusole talelumbula ubumi bwa kwa Yesu lintu ali umwaice. Mateo na Luka balembele amabuku yabo imyaka iyingi ukubalilapo ukutula abena kutetekela bengabelenga. Yohane alishibe no kutetekela ifintu fyonse ifyo balembele. Wena alemble Amasambilisho ayapya aya kwa Yesu.

Mateo atendeka ibuku lyakwe na Mariya na Yosefe. Balishibe ukutula umwana uwasendelwe na Mariya ali Yesu, Umwana wa kwa Lesa. Ilelanda ifyo Mariya na Yosefe no mwana Yesu bafyukile ukuya ku Egipto ukufuma mu ya Mfumu Herodi uwabipisha umutima (Mateo 1:18-2:23). Mateo alelanda pa lwa lubatisho lwa kwa Yesu na mesho Yakwe kuli ukufumina kuli Satana.

Luka aletendeka ibuku lyakwe no kufyalwa kwa kupapusha ukwa kwa Yesu na Yohane Kabatisha. Iletweba ifyacitikwe mwi Tempele lintu Yesu akwete inshiku shisano na itatu. Mukulundapo, kabili ne fya citikwe lintu akwete imyaka ikumi na ibili (Luka 1:26 ukufika pa 2:52).

Marko aletampa ibuku lyakwe no kushimikila kwa kwa Yohane Kabatisha. Yohane apekenye inshila ya bupyangishi bwa kwa Yesu.

Umupashi Wamushilo alamitungulula ilintu mwalabelenga ifintu Yohane alemba. Tulingile ukuba abaiteyanya ukukutika. Aya mashiwi yaba yamo ya Cipingo ca BwinaKristu. Yena yaba icine ca kwa Lesa kuli ifwe, ayangapilibula ifintu twikala, pali nombamba no muyayaya.

Pakubala Belengeni: Yohane 1:1-13

YESU NI LESA KABILI NI KABUMBA

Yohane alefwaya umuntu onse ukwishiba pa lwa kwa Yesu Kristu. Atile, 'Ukufumafye ku citendekelo, Lishiwi eko ali' (Yohane 1:1). 'Lishiwi' ni limo ya mashina Yohane eta Yesu. Calola 'Ishiwi' nangula 'Icebo ca kwa Lesa'. Yohane atile, 'Lishiwi ali pamo na Lesa. Kabili Lishiwi ali ni Lesa.'

Yesu ali pamo na Lesa pacitendekelo, ilintu isonde talilabako (1:2; 17:5). Yohane atile, 'Ni kuli Lishiwi Lesa abumbile ifintu fyonse' (1:3).

AbenaKristu batetekela ukutla Lesa Uamaka yonse ni Tata, Umwana kabili Umupashi Wamushilo (Mateo 28:19). Twita ifi Ubutatu, batatu muli umo. Icipingo citweba ifyo Ubutatu Ubwashila bwacitile pacitendekelo ce sonde. Atila, 'Natupange umuntu mu cata cesu' (Icitendekelo 1:26).

YESU E BUMI KABILI ULUBUTO

Yesu abumbile ifintu fyonse. Wena e bumi bwine. 'Noyu mweo waba ulubuuto ku bantu' (Yoani 1:4). Yesu afumine ku muulu ukwisa fyalwa ngo mwana uwabula ulubumbu. Muli iynshila, Umwana wa kwa Lesa aishile mu kwikala pamo naifwe ngo muntu. Aishile ukufuma ku Muulu pa kashita akanono panuma ya myaka 200 iyapitapo. Aishile ngo bumi kabili ulubuto mwi sonde umwaba imfimi ya lubumbu. Aishile mukutwafwa ukwishiba icisuma ukufuma kucibi.

Takwali ulubuto ulwaibela pa mutwe wa kwa Yesu. Ulubuto luntu Yohane alelandapo te fyo lwali. Yesu aishile mukupususha ifwe ukufuma ku mfimi ya

Amashina yantu Yohane abomfesho mukulondolola Yesu

- Icebo nangula Ishiwi lya kwa Lesa
- Ubumi nangula imibele ya kwa Lesa (1:2, 14)
- Ulubuto lwe Sonde (1:4-5, 9; 8:12).
- umuntu (1:14, Filipi 2:6-8).
- Umwana wa kwa Lesa (1:14, 34; 3:16-17).
- Yesu Kristu, Mesiya wa baYuda (1:41).
- Umwana wa Mpaanga wa kwa Lesa (1:29).
- Uwasubwa uwa kwa Lesa (1:26-30).
- Umwana wa Muntu (3:13).
- Umukate wa Mweo (6:35, 48).
- Kacema Musuma (10:11).
- Ukubuka no mweo panuma ya mfwa (11:21). Ishina lya kwa Yesu ni Yeshua icipilibula Kapususha.

lubembu. Ulubuto Lwakwe lwalikwatisha amaka ukucila imfimi (1:5). Ulubuto Lwakwe lulacimfya imfimi ya kwa Satana. Ulubuto Lwakwe e cine ca kwa Lesa, icileta umweo uupya.

Nga cakutla twasala ukwendela mu mfimi ya lubembu, te kuti tupokelele umweo wa kwa Kristu. Nangula te kuti tumfwikishe ifya lubuto lwa kwa Kristu.

Kalemba we buku lya baheberi atwebo kutla: 'Kale Lesa atumine bakasesema, ebalelanda amashiwi yakwe ku fikolwe fyesu mu misango iyingi, kabili pa nshita ishalekana lekana. Nomba muli ishi nshiku shakupelekeshako, alituma Mwane uwatulandila amashiwi yakwe. Ni ku maka yakwa Mwane, Lesa abumbila ifintu fyonse. Uyu wine Mwane eo Lesa asonta ukuti pakulekelesha akabe e mwine wa fintu fyonse. Eo ukubengeshima kwa bucindami bwakwa Lesa kumonekelamo. Kabili aba e cata cakwa Lesa icapwililika. Eulenga nokuti ifintu fyonse fikonkanye ukubapo ku maka ye shiwi lyakwe. Ilyo apwile umulimo wakufumisha abantu ifyabubifi, elyo aya ikala mu mulu lubali lwa ku kulyo kwakwa Lesa uwa maka yonse. Mwana Lesa alicila apakalamba pali bamalaika, nga filya fine ishina Lesa amupeele lyacila pa mashina yabo.' (Ahiburu 1:1-4)

Icishinka ico Yohane asumine pa lwa kwa Yesu

- Yesu ni Lesa (1:1)
- Yesu ali pamo na Lesa (1:1).
- Yesu eko ali mukutendeka ilintu isonde talilabumbwa (1:1-2).
- Lesa abumbile ifintu fyonse ukupitila muli Yesu (1:3).
- Yesu alileta umweo wa muyayaya kuli abo bonse abamutetekela (1:4; 1 Yoani 5:11).
- Umweo Wakwe ulaleta ulubuto lwa kwa Lesa ku bantu bonse (1:4).
- Ulubuto Lwakwe ulwafuma kuli Lesa lwali kwatisha amaka ukucila imfimi yonse iya pano isonde (1:5; 8:12).

YOANI KABATISHA ALEPEKANYA INSHILA YA KWA YESU

Ukucila imyaka 200 iyapitapo, umuntu umbi alishile ukufuma kuli Lesa. Ali ni Yoani Kabatisha kabili kasesema wa kwa Lesa (1:6). Aishile mukuleta imbila ukufumina kuli Lesa ku bena Israeli. Ubu bulayo bwapelwe akale fye mu malembo ya mu Cipingo ca Kale (Malaki 3:1; Yesaya 40:3).

Yoani Kabatisha aishile nge nte kuli Yesu (Yoani 1:7). Lesa alimupele amashiwi aya kalamba aya kulanda. (Mateo 3:1-3). Aishile mukupekanya inshila kuli Yesu. Aishile mukuteyanya imitima ya bantu ukupokelela Yesu Mesiya wabo, nangula Kristu.

Yoani Kabatisha tali ulubuto lwa kwa Lesa, lelo inte ya luko (Yoani 1:7-8). Asontelele abaume na banakashi kuli Yesu. Yesu e lubuto lwa cine (1:9). Ukupitila muli Yesu, abantu bonse kuti baishiba icine pa lwa kwa Lesa Uwamaka yonse. Ukupitila muli Yesu, twalipusushiwa (Imilimo 16:31).

Yesu aishile ku bantu bakwe abenaIsraeli. Afyelwe Umuyuda, lelo abaYuda abenhi tabalemufwaya (1:10-11). Bakangalila ba mapepo pali ilya nshita balimwimiine. Bambi balefwaya ukumwipaya.

Eico, balya abamupokelele nga Mesiya wabo betwa abana ba kwa Lesa (1:12). Pamo pene na balya abashili abaYuda. Yesu alalekelela imembu sha bonse bamukonka. Alabalenga ukuba abana ba kwa Lesa. Lesa alaile ici ica bupe kuli bonse ababika icitetekelo cabo muli Yesu nga Kapususha wabo ukufuma ku lubembu. Balifyalwa libili mu mweo uupya na Lesa (1:13).

Ku citetekelo mu bulayo bwa kwa Lesa, twalingila mulupwa Lwakwe. Uku te kufyalwa kwa ku mubili ukufuma ku menshi ya munda ya kwa mayo. Lelo kufyalwa kwa ku mupashi ukupitila muli Mupashi Wamushilo wa kwa Lesa kabili ukubelo bunte ukupitila ku menshi ya lubatisho.

Landenipo pali ifi:

1. Bushe ibuku lya kwa Yoani lyapusana shani na mabuku yalembwa kuli Mateyo, Marko, na Luka?
2. mulandunshi Yesu afumine ku Mulu no kwisaba umuntu?
3. bushe ni nani uwingasosa ukutla mwana wa kwa Lesa (Yoani 1:12-13)

Tontonkanyenipo pali ifi: Bushe ubupusano waba pesa pakati ka mashiwi ya kwa Lesa ayalembwa ne Cebo ca kwa Lesa icalondololwa muli Yoani 1:1-2?

Pepelelenipo pali ifi: Lombeni Lesa ukumyafwilisha ukumfwikisha ifyo Yoani alelanda pa lwa kwa Yesu. Ebeni Yesu ukutla mulefwaya ukumwishiba no kumutemwa palwenu munshila fintu Yoani acitile. Lombeni ubwafwilisho ukuti mumfwikishe ifya Bumushilo Butatu ubwa kwa Lesa nga Tata, Umwana no Mupashi.

Nomba belengeni ifi: Yoani 1:14-51

YESU AISHILE UKUFUMA KUMULU UKWISA TULANGA LESA

Yoani Umusole alishibe Yesu pamo na banyina san asana. Amashiwi ya kwa Yoani ya cishinka. Alembale aya mashiwi ya kwa Yesu: 'Awe lishiwi aishile aluka umuntu. Aisa ikala na ifwe. Twalimona ubucindami bwakwe. Ubucindami bwa Mwana uwabafye umo mpo, ubo apokaukufuma kuli Wishi' (1:14).

Yesu Kristu aishile no kutulanga isonde ifyo Lesa, Wishi, ali. Ali uwasulamo uluse lwa kwa Wishi kabili ne cishinka (1:14).

Yesu aishile ukufuma Kumulu no kwikala pano calo. Aikele ngo muntu, muli bumubili kwati ifwe bene. Aliculile ngo muntu, kabili no kufwa ngo muntu. Elyo Lesa Wishi amubusha ukufuma ku bafwa kabili alikala ku kuboko kwakwe ukwa kulyo. Acitile ifi ukutla bonse abena Kutetekela bakomfwe bwino umweo wa muyayaya pamo no Mwana wa kwa Lesa Kumulu (316). Ici e citemwiko ne pusukilo lya kwa Lesa Uwamaka yonse ukupitila muli Yesu Umupusushi wesu.

AMAPANGE YA KWA YOANI KABATISHA

Yoani Kabatisha aishile mukubela ubunte pa lwa kwa Yesu. Wena atile, 'Euyu naleeba nati, uukankonka panuma, alicila ine. Alincila Pantu ine nshilabako ninshi wena eko aba' (1:15).

Yoani Kabatisha ali Kasesema mukalamba. Eico lelo, Yesu ali umukalamba ukucila. Ali Mesiya ulya uwabulayo nangula Kristu.

Yoani Umusole alandile ukutula ukupitila muli Yesu, twalipokelela amapalo ayengi. Uluse lwa kwa 'Lesa' ta lwa kwate mpela. Mose atupele Amafunde. Yesu Kristu atupele ukusenaminwa ne cine' (1:16-17). Ukusenaminwa ne cine ca kwa Lesa icipokelelwa ukupitilamuli Yesu lipalo ilikalamba. Lyalikulishapo ukucila ukusenaminwa ne cine ca kwa Lesa icipokelelwa ukupitila mu Mafunde ya kwa Mose.

Yoani Umusole nao atile ukutula ta paba umuntu nangu umo uwamonapo Lesa. Kabili abwekeshapo ukutula Yesu alitulanga ifyo Lesa amoneka (1:18).

Intungulushi sha mapepo balefwaya ukwishiba ifyo YoaniKabatisha ali (1:19). Balimusangile aleshikila no kubatisha abantu mu Yordani. Atile, 'Nshili Kristu' (1:20).

Balimwipwishepo imiku ne miku, 'Kanshi niwe ani?' (1:21-22).

Yoani Kabatisha alibaswike ku mashiwi ukufumina mwibuku lya kwa Esaya kasesema. 'Nine nkombe uulebikisha mu matololo.' lungamikeneni inshila umwakupita Imfumu''' 1:23; Esaya 40:3).

Intungulushi sha mapepo balishibe aya mashiwi ukufumina muli Esaya. Eico, balikwete na mepusho pali Yoani (1:25).

Ulubatisho lwa kwa Yesu

Amabuku ya mu Cipingo ayalembwa kuli Mateo na Marko yatweba palwa lubatisho lwa kwa Yesu.

Ilyo Yoani alebatisha abantu, Yesu nao alishile ukulomba Yoani ukuti Amubatishe (Mateo 3:13-15). Yesu tabatishiwe ku kulekelelwa kwa membu. Talekabila ukulapila, pantu wena takwekwetepo ulubembu (Bahibulu 4:15). Eico, Yesu aebele Yoani ukutula cali icayana kuli wene ukumubatisha. Cali icafwaikwa abantu ukumonako ifi.

Lintu Yesu ainwike ukufuma mu menshi ifintu fitatu fyalicitike (Marko 1:10-11):

- Imyulu shali Swike.
- Umupashi Wamushilo aliikila no kwikala pali Yesu.
- Ishiwi lyasosele kuli wene ukufuma ku Mulu, 'Uyu e mwana wandi uo natemwa, uo nsekelamo.

Ukutulafye apo pene, Yoani alitetekele ukutula Yesu ali ni Mesiya wa kwa Israeli, Uwasubwa wa kwa Lesa, Kristu.

'Ine mbatisha ku menshi', Yoani alyaswike. 'Nomba apo muli palipo umo uo mushishibe... Akesa panuma yandi. Elyo ine nshilingile no kukakula inshinga sha ndyato shakwe' (1:26-27). Yoani aloseshe mu Uwasubwa uwa kwa Lesa, Mesiya, nangula Kristu.

YOANI ALESOSO KUTILA YESU E MWANA WA MPAANGA WA KWA LESA

Lintu Yoani Kabatisha amwene Yesu ubushiku bwakonkelepo, atile, 'Moneni! Umwana wa Mpaanga! Uufumya ububifi bwa pano isonde! (1:29).

AbaYuda balebomfya amalambo ayasuma ayabula akalema mukupela bulilambo mu ku shinshimuna kwabo kuli Lesa. Lesa lyonse asambilishe ukutila umulopa waliba uukankala ku kulekelelwa kwa membi. Lesa apele Umwana Wakwe ukube lambo lya ku lekelesha ilyabula kalema ku membu sha pano isonde. E mulandu wine Yesu inshita shimo aletwa Ilambo lya kwa Lesa. Abena Kristu lyonse balanda ati, 'Twalipusuka ku mulopa wa mwana wa Mpaanga.'

Yoani Kabatisha abwekeshepo ukutila Yesu ali uwa cindamapo ukucila wene. Yesu afumine ukutula kuntendekelo ya nshita (1:30).

Yoani atuminwe na Lesa ukubatisha abantu ku menshi (1:31). Abatishe Yesu. Yoani alibele, 'Namwene Mupashi aleika ukufuma ku mulu kwati ni nkunda, aisa ikalilila pali Yesu ...Uyo eukalabatisha kuli Mupashi (1:31-33).

Ilyo twapokelela Yesu Kristu ngo Mupusushi wesu, Lesa alatupela Mupashi Wamushilo. Tulaluka abana ba kwa Lesa.

Yoani Kabatisha apwishe ubunte bwakwe pa lwa lubatisho lwa kwa Yesu ku mashiwi aya. 'Ee, naliimwena no kushininkisha ukuti, uyu e Mwana wa kwa Lesa (1:34).

Amaka ya mulopa wa kwa Yesu ukulekelela imembu

Mu Mafunde ya Cipingo ca Kale, ababembu balesangululwa ku mulopa wabulilambo. Kabili elyo na mukubelelwa uluse ku fyabubifi, kano baipaya cimo, pasuuma umulopa (Bahibulu 9:22). AbaYuda baleipaya utwana twa impaanga utwabula ubulema (Impendwa 29:17). Yesu aishile mukufwa ukuti asende imembu umuyayaya (Yoani 1:29). Bulilambo bwakwe bwa mulopa wakaele pa capindama bwalikumanine ukusenda imembu sha pano isonde. Ici cali ica cishinka pali ilya nshita kaili ca cishinka na pali nomba kabili no muyayaya, kuli balya aba kasumina (Bahibulu 9:12). Umusole Yoani alembele ukutila umulopa wa kwa Yesu ulasangulula ifwe ku membu shonse (1 Yoani 1:7).

Yesu wamushilo kabili uwabulo lubembu. Afwile ukusenda ulubembu lwa ba pano isonde. Wene e 'Mwana wa Mpaanga wa kwa Lesa'. Tabembwikopo munshila shonse. Wene e wakatafye amaka ya kubelela uluse pa membu. Ici cilacitika fye ukupitila mu mulopa wa kwa Yesu. Mwaliba amaka mu mulopa wa Mwana wa Mpaanga wa kwa Lesa (Ubusokololo 12:11). Twalipuka ku mulopa wa Mwana wa Mpaanga.

ABASAMBI BA KWA YOANI BAKONKA YESU PA KUBA KRISTU

Yoani Kabatisha aebele abasambi bakwe babili pa lwa kwa Yesu (1:35). Alibebele nakabili, 'Moneni, Umwana wa Mpaanga wa kwa Lesa' (1:36). Kabili balitendeke ukukonka Yesu nga abasambi Bakwe.

'Yesu acebukila kunuma kabili amona balemukonka. Abepusha ati, 'Cinshi mulefwaya?' (1:38). Aya mashiwi e yakubalilapo aya kwa Yesu ayalembwa kuli Umusole Yoani.

Abasambi babili baikela nankwe ubo bushiku ukulanda na Yesu (1:39). Batendeke ukusanga umutende, amapange na maka ya kwa Lesa mu myeo shabo ukupitila muli Wene.

Umo wa basambi ali ni Andileya. Andele alibutwike ukuyasanga munyina Simoni. Andele aebele Simon, 'Natusanga Mesia' (emukutula Kristu). Elyo aleta na munyina ukukumanya Yesu (1:41).

Yesu aebele Simon ukutula ubushiku bumo aketwa nga Petro, ico icilepilibula ilibwe ilya kosa (1:42). Simon (Petro) panuma alyafwilishe amabumba ya benakutetekela abali abenaKristu mwisonde lyonse (Mateo 16:18); Aefeso 2:20). Uku e kubyala inkuta.

Ubushiku bwakonkelepo, Yesu aitile Filipi ukumukonka (Yoani 1:43). Filipi, Andele na Simon (Petro) bonse balefuma ku Betisaida (1:44). Uyu musumba wabelele ku kabanga ka mumana wa ku Galileya (moneni icitunshi).

Elyo Filipino aya sanga Natanaeli no ku mweba, 'Natusanga uo Mose alembele. Bakasesema ba mu [Cipingo ca kale] nabo balilembelepo pali Wene. Ni Yesu wa ku Nasaleti, Umwana wa kwa Yosefe' (1:45). Filipino alicetekele ukutula Yesu ni Mesia.

Pakubala, Natanaeli amwene kwati Yesu tali uwa cindama pamulandu afumine ku Nasaleti (1:46). Eico, Natanaeli alipilibwike ukutontontanya kwakwe. Atile, 'Uli Mwana wa kwa Lesa. Uli Mfumu yabena Israeli' (1:49).

Elyo Yesu alanda ukutula ali uwacindamisha ukucila bamalaika ba kwa Lesa (1:51).

Landenipo pali ifi:

1. Bushe lipalonshi mwapokelela ukufuma kuli Lesa (1:16)?
2. Bushe cinshi ico Yesu atulanga icitwafwilisha ukwishiba Lesa bwino (1:18)?
3. Bushe fintunshi ifyo Yoani Kabatisha alandile pa lwa kwa Yesu (1:29-30, 33-34)?
4. Bushe cinshi ico Yesu alandile ku basambi ba kwa Yoani (1:38-42).
5. Bushe ishina lipya lya kwa Petro lyapilibula inshi pa mweo wakwe wa kuntanshi (1:42; Matthew 16:18)?
6. Bushe Natanieli asumine ukutula Yesu ali umwana wa kwa nani (1:45, 49)?
7. Bushe Yesu aishibepo inshi pa pa lwa bamalaika (1:51)?

Tontonkanyepo pali ifi: Amashiwi yakubalilapo ya kwa Yesu ifo yalembwa kuli Yoani yakutula: 'Cinshi ico mulefwaya? (1:38). Kuti mwayasuka shani kwilipusho Lyakwe? Bushe kuti mwayafwilisha shani abantu bambi ukwasuka ili lipusho?

Pepelelenipo pali ifi: lombeni kuli Lesa ukumilanga ifyo alefwaya kuli imwe ilyo mulekonka Yesu. Pepeni ukutula mukafwilishako abantu bambi ukwishiba ifyo balekabili ukufuma kuli Yesu. Pepeni ukutula Mupashi Wamushilo ukuamitungulula ukwafwilishako abantu bambi ukukonka Yesu.

Leteni bambi nabo balemukonka Yesu

Amashiwi yakubalilapo aya kwa Yesu ayalembwa na Yoani yaleti 'Bushe cinshi ico mulefwaya?' (1:38). Nga twaleta abantu kuli Yesu, balingile ukwasuka ili lipusho.

Nga twaleta abantu ukukumanya Yesu, tulingile ukulanda, 'Iseni mumone' (1:39). Tatufwie ukubapatikisha ukusumina muli Yesu.

Nga twaleta abantu kuli Yesu, bambi kuti batetekela muli Yesu bwangu no kwebako na bambi (kwati Filipi, 1:45). Bambi kuti batwishika pakubala (kwati ni Natanieli, 1:46).

Nomba belengeni ifi: Yoani Icipandwa 2

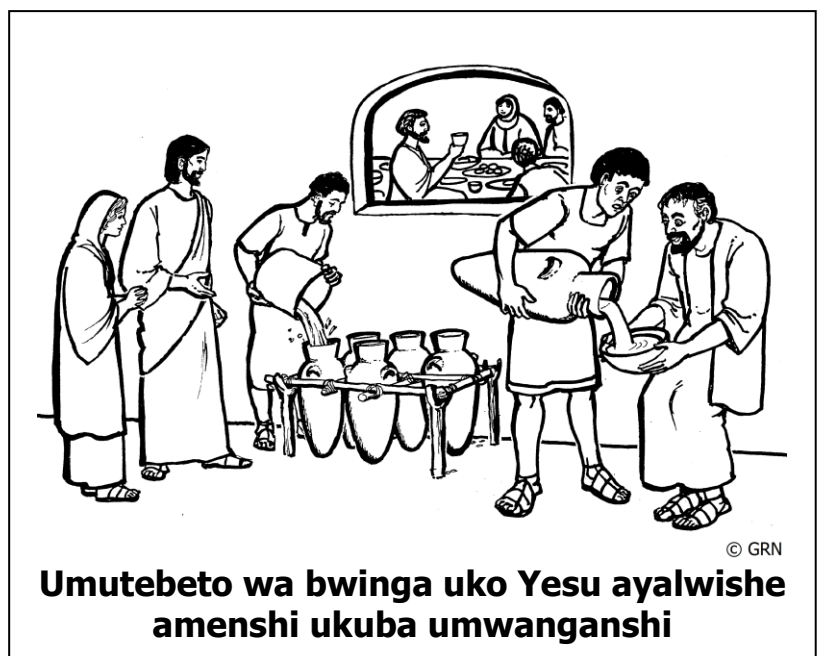
YESU AYA KU BWINGA

Yesu na basambi Bakwe baile ku bwinga ku nanda imo mu Kana (2:1). Banyina nabo ekobali.

Amabwinga ya ciYuda yaleba aya nsansa sana kabili no kusefya. Kwaleba ifya kulya ifingi no mwangashi ku bonse abalesangwako. Eico, abantu ba ku Kana balinwine umwangashi onse ukwabula no kushako.

Maria, nyina wa kwa Yesu, aisa mweba ati, 'Wapwa umwangashi onse.' (2:3). Uyu wali umusebanya uukalamba ku bafyashi abaYuda.

"Mayo, nga mulenjipushisha nshi?' Yesu ayasuka. 'Inshita yandi tailafikila' (2:4). Maria alishibe ukutula Yesu alituminwe na Lesa (Luka 1:35). Alefwaya

Umutebeto wa bwinga uko Yesu ayalwishe amenshi ukuba umwanganshi

© GRN

Yesu ukucitapo icisungusho. Lelo taishibe inshita yakwe yalinga ukulanga ifi ku bantu.

Ababomfi tabaishibe ifya kucita. Maria atile kuli bene: 'Mucite fyonse ifyo alemweba' (2:5). Taishibe ifyo Yesu ali no kucita, lelo icitetekelo cakwe muli wene cali icakosa. Alelolola icisungusho.

Palipo imitondo ya mabwe mutanda. Yesu aebele ababomfi, 'Isusheni amenshi muli iyi mitondo.' Awe baisusha amenshi mu mitondo ukufikafye na pamulu. Yesu abeba ati, "Tapulenimo, twalileni umukalamba wa bwinga. (2:7-8).

Umukalamba wa bwinga ali nwinemo amenshi. Lelo wali umwanganshi uusuma sana (2:9).

Yoani aletweba ukutla ici cali icisungusho ica kubalilapo ica kwa Yesu. Calatele Yesu amalumbo. Kabili cali afwil; ishe sana abasambi ukukwata icitetekelo muli Wene (2:11).

YESU ATAMFYA ABAMAKWEBO MWI TEMPELE

Panuma, Yesu, na banyina, na bamunyina kabili na basambi Bakwe baile ku musumba wa Kapenum. Uku eko aikele inshita iingi mu bupyangishi Bwakwe.

Panuma ya nshiku ishinono, Yesu pamo na basambi Bakwe baile ku Yerusalemu (2:13). Yali inshita ya Mutebeto wa Cakucilila. Cila mwaka pa pasaka, amakana ya baYuda abatetekela baleisa mu musumba. Baleisa mu kushinshimuna Lesa mwi Tempele. Baleisa ukufumina mu fyalo ifyapusana pusana. Baleisa mu kwibukisha ubushiku Lesa alubwile abantu Bakwe ukufuma mu Egipto imyaka 150 ilintu Yesu talaisa (Ukufuma 12).

Yesu aile mu lubansa lwa Tempele. Amwene bonse abaleshitisha no kushita ifintu mulya mwine (Yoani 2:14). Abaleshitisha balikwete amatebulo apa kucinjisha ulupiya. Bambi baleshitisha ifitekwa nangula inkunda ukutla bapele amalambo mwi Tempele.

Yesu alifulilwe no kubatamfya mwi tempele. Alibilikishe kuli bene, 'Namwalula inganda ya kwa Tata ukube ya makwebo' (2:16). Aba abaleshitisha babeleleko fye ukupanga ulupiya. Itempele yapangilwe ukula Pepa no kushinshimuna Lesa.

Intungulushi sha mapepo tabaumfwikishe. Abasambi bakwe baliibukishe panuma ifya I; embwa mu Cipingo ca Kale. Aya malembo aya shila yalanda ati, 'Icitemwiko cakutemwisha isano lyobe, we Lesa cikanjipaya' (2:17; Amalumbo 69:9).

Intungulushi sha mapepo shalimwishibe Yesu. Eco Balimulomba ukucitapo icisungusho ukubalanga ukutla alikwete insambusha kulandil; a ifi fintu (2:18).

Yesu alyaswike, 'Yesu abasuka ati, "Bongololeni ili Tempele, na ine nkalikuula mu nshiku shitatu' (2:19). Batontonkenyo kutla alefwaya ukubongolola Itempele lyabo. Itempele Yesu alelandapo wali umubili Wakwe Umwine (2:21). Yesu al; andile ifi ukubapela icilangililo ca mfwa Yakwe no ku buka kwakwe ku bafwa.

Yesu alishibe kabela ukutila nga balimwipeye, Lesa ali no ku mushibusha panuma ya nshiku shitatu. Panuma, abasambi baliibukishe amalembo ayashila kabili na mashiwi ya kwa Yesu no kumutetekela (2:22).

Yesu alibasha bakaitemwe ba mwi Tempele. Aishileba ulwani wabo. Amafunde yabo ya bukapepa ta yakwete nangu cimo iyo. Intungulushi shabo na bashimapepo tabalekutika kuli Lesa. Lelo, Lesa alitwalilile ukucita ifintu ifipya muli Yesu ukwabula bena. Alibashile mu ntambi shabo mufikulwa fyabo. Ukupepa kwabo kwali ukwa fye kabili imitima yabo yali iyatalalila. Itempele na malambo yonse yalyonawike ku bashilika ba ku Roma. Ifi fyacitike mu mwaka wa AD 70.

Eico, abantu abengi batetেকে fintu Yesu ali. Balitetেকে mu fisungusho acitile (2:23). Lelo te bonse acetেকে. Alishibe ifyali mu mitima yabo (2:25).

Landeni pali ifi:

1. Bushe icipapwa ca kwalula amenshi ukubo mwangashi kulanga shani icitemwiko ca kwa Yesu?
2. Londololeni ifintu fyacitike abaYuda bebukisha pali Pasaka (Ukufuma 12).
3. Londololeni amashiwi pa lwa kwa Yesu ukufuma mu malembo ya mu Cipingo ca Kale (Amalumbo 69:9).
4. Cinshi ico abaYuda batontonkenye ico Yesu alandile pa lwa Tempele lyabo? Cinshi aseseme pa lwa mubili Wakwe (2:19; Mateo 27:40)
5. Cinshi ico abasambi na mabumba ya bantu batetেকে pa lwa kwa Yesu (2:22, 23)?

Tontonkanyenipo pali ifi: Mulandunshi Maria aebele ababomfi ukulanda na Yesu (2:5)? Bushe twalikwata icitetেকে muli Yesu ukwebako bambi ukumfwa kuli Wene? Bushe twalikwata icitetেকে ukukabila ifisungusho ukufuma kuli Yesu?

Pepeleleni pali ifi: Lombeni Lesa ukukusha icitetেকে cenu muli Yesu. Pepeni ukutila icitetেকে cikabile ifisungusho ukufuma kuli Wene. Mwitweni Mupashi Wamushilo ukumyafwilisha ukulanda kuli bambi pa lwa kwa Yesu.

Nomba belengeni muli: Yoani Icipandwa 3

YESU ALANDA NA NIKODEMO

Umu Yuda umo uwitwa Nikodemo ali umo wa mu kabungwe ka baYuda. Aishile ubushiku kuli Yesu.

Nikodemo alefwaisha ukwishiba ifingi pa lwa kwa Yesu. Atile, 'Kafundisha, ifwe twalishiba ukuti ni Lesa ewakutuma kukwisa tufunda. Twalishiba ukutila Lesa ali nobe' (3:2).

Nekodemo acetেকে muli Yawe, Lesa Uwamaka yose uo abaYuda na benaKristu bapepa. Yesu alishibe ukutila uyu muntu aleesha ukuba amafunde ya kwa Mose. Aikele ubumi ubwashila. Acetেকে ukutila Yesu atuminwe ukufuma kuli Lesa kabili ali kafundisha mukalamba kacitile ifisungusho. Lelo te apo pepa iyo. Nomba alefwaisha ukucetekela ukutilaYesu ali ni Mesiya, nangula Kristu, kabili

Umwana wa kwa Lesa. Alefwaisha ukutendeka umweo upya ngo musambi wa kwa Yesu Kristu.

Umusole Yoani lelo aleeba bakabelenga bakwe ifyo Yesu alesambilisha. Ifintu asambilishe Nikodemo fyaliba ifikankala sana ku nko shonse ne fyalo ilelo.

YESU ALETILA 'MULINGILE UKUFYALWA LIBILI'

Yesu amwasuka Nikodemo. 'Ndekweba icine cine umuntu teti engile mu Bufumu bwakwa Lesa, kano afyalwa nakabili' (3:3).

'Nga kanshi umuntu umukalamba kuti afyalwa shani nakabili? Teti fyalwe nakabili!' (3:4).

Yesu abwekeshepo amashiwi Yakwe. 'Ndekweba icine cine, tapaba nangu umo uwingengila mu Bufumu bwakwa Lesa kano afyalwa ku menshi na kuli Mupashi' (3:5). Banamayo balafyala utunya mukati ka menshi ya muunda mwabo. Lelo Yesu atile ukutila Umupashi Wamushilo alepela ukufyalwa kupya ku mupashi mukati kesu (3:6). 'Kanshi wisunguka ico nakweba nati, "bonse muli nokufyalwa nakabili"' (3:7).

Ifi filacitika ilyo twataluka ku lubembu no kucetekela ukutila Yesu atuminwe ukufuma kuli Lesa mukwisa tupususha. Umupashi Wamushilo esa pali ifwe no kwikala mukati kesu ilintu twaba abantungwa ku lubembu. Tulapokelela umweo uupya (2 Kolinti 5:17).

Tatwaishiba kuntu kabili nefyo Mupashi Wamushilo abombela. Wena aba kwati umwela. Te kuti tumone umwela nangula ukwisha uko ulefumina nangula uko uleya. Yesu abomfeshe ifintu twaishiba, kwati umwela, ukulondolola ifintu fya bumupashi. 'Ifi efyo ciba pakuti umuntu afyalwe nakabili kuli Mupashi' (3:8).

ICINE CA KWA LESA ICO YESU AEBELE NIKODEMO

Yesu alilandile umuku wolenga butatu, 'Ndekweba icine cine' (3:11). Alishibe ukutila intungulushi sha mapepo balikene ubunte bwakwe Umwine kabili na basambi bakwe. Lelo Yesu alefwaya ukweba Nikodemo ifintu ifingi ifya cine ifya Kumulu (3:12). Umusole Yoani muli bucishinka alelanda kuli ifwe ifyo Yesu alandile. Amakana ya bantu balibelenga aya mashiwi no kutetekela ukutila ya cishinka.

Yesu alandile ifi fishinka pali Wene:

- Yesu, Umwana wa Muntu, aishile ukufuma Kumulu ngo Mwana wa kwa Lesa (3:13). 'Umwana wa Muntu' lyali ishina limo lya kwa Mesiya uwabulayo mu malembo ya Cipingo ca Kale.
- 'Mose aimishe insoka mu matololo. Umwana wa Muntu afwile nao ukwimikwa' (3:14); Impendwa 21:8-9). Yesu alandile muli iyi nshila pa lwa mfwa Yakwe pa Capindama.
- 'Pakuti onse uwamusumina akwate umweo wape' (3:15).
- Muli iyi nshila, 'Pantu Lesa alitemwisha aba pano isonde. Abapeela na Mwane uwabafye umo mpo' (3:16). Yesu afwilile pamulandu wa membu shesu. Wena ni Kapususha.

- Pa Capindama, ukukandwa no kulipila kwa lubembu kwalipilwe.
- 'Pakuti onse uwamusumina, ekaloba, lelo akwate umweo wape' (3:16). Elyo bonse abatetekela muli Wene balalekelelwa umuyayaya.
- 'Pantu Lesa tatumu Mwane pano isonde kukupeela aba pano isonde umulandu, lelo ni pakuti abapusushe bonse' (3:17).

Amashiwi ya kwa Yoani 3:16-17 yalishibikwa sana pa lwa citemwiko ca kwa Lesa, amapange no bupekanyo bwakwe. Yalafikilisha amashiwi ya busesemo ayaba muli Esaya 53:4-12. Aya mashiwi aayasuma aya bumi yantu Yesu afundile Nikodemo yalipilibwile umweo wakwe. Aishileba umusambi wa kwa Yesu wa mubufinsolo. Panuma alisaafwilisha ukupekanya inshinshi ya mubili wa kwa Yesu (19:38-42; Esaya 53:9).

AbenaKristu balebukisha ishina lya kwa nikodemo ku myaka 200. Alishibe icine ca kwa Lesa kabili alishibe Lesa pa lwakwe ukupitila muli Yesu. Iciné pa lwa kwa Yesu pamo na Wishi fyalengele Nikodemo ukubo muntungwa ku ntambi shonse na mafunde ya bukapépa.

Yesu alisatucenjesha ukutla umuntu onse uushicetekela alapingulwa na Lesa (3:18). Yesu lubuto mu mfimfi ye sonde ya lubembu. Abengi balakana ulubuto Lwakwe kabili no kusalapo imfimfi. Balacita ifintu ifyabipisha kabili balatina ulubuto (3:19-20).

Kabili atile, 'Lelo umuntu uutungululwa ne fyalishinka mu bumi bwakwe, wena alesa ku lubuto...cikaba icayanguka ukumona ukuti ico Acita ni pamulandu wa bwafwilisho bwa kwa Lesa' (3:21). Bambi elyo balamona no kwishiba ifyo Lesa acitile mu myeo yabo.

IFYO YOANI KABATISHA ALANDILE PA LWA KWA YESU

Yesu aile mu mishi ya ku Yudeya mupepi na Yerusalemu. Eko asambilishe abasambi bakwe. Kabili alibatishe abenakutetekela abapya (3:22).

Yoani Kabatisha nao abatishe abantu mupepi na Aenoni (3:23). (Moneni icitunshi.) abasambi bakwe balipunwike pamulandu wakutla abasambi ba kwa Yesu balebatisha abantu abengi ukucila Yoani (3:26).

Lelo Yoani tapunwike iyo. 'Umuntu teti akwate nelyo cimo kano Lesa amupeela...Te ine Kristu iyo. Ine natuminwe ukumutangilila' ukupekanye nshila Yakwe (3:27-28).

Yoani Kabatisha alandilepo ilyashi limo ilimukumine na Yesu. Yesu ali ni Shibwinga. Yoani ali chibusa wakwe muli ilyo lyashi. Yoani alelelela Shibwinga ukufika. Ena asansamukafye pakumfwa ishiwi lyakwa shibwinga. Kanshi ishi e nsansa shandi, kabili nomba nashipwililika' (3:29).

Nomba pamulandu Yesu aliisa, umulimo wa kwa Yoani Kabatisha wa shele panono ukupwa. Aliteyenye akale abantu pali Mesiya wabo, kabili nomba bakamukonka. Yoani atile, 'Kanshi Kristu ali nokulalumbukilako elyo ine ndi nokulacepelako' (3:30).

Elyo Yoani Kabatisha alondolwele ukutla Yesu aishile ukufuma Kumulu. Alikula ukucila pa muntu onse (3:13, 31).

Yesu alandile ifyo aumfwile ukufuma kuli Lesa Tata Kumulu lelo banono abatetekele muli Wene (3:32). Balya abatetekele yesu batila, 'Cacine. Lesa wacishinka' (3:33).

Umusole Yoani alembele ukutula umuntu uo Lesa atumine ukufuma Kumulu alanda amashiwi ya kwa Lesa. Kabili alapela Umupashi Wamushilo ku bonse abatetekela (3:34). Yoani kabili atweba pa fyo Yoani Kabatisha alandile pa lwa kwa Yesu kabili na pali Lesa Uwa Maka yonse (3:35-36):

- Lesa Tata alitemwa Yesu Umwana Wakwe
- Lesa alipela Yesu amaka yonse.
- Onse umuntu uutetekela muli Yesu alikwata umweo wa muyayaya.
- Onse umuntu uushitetekela ta kakwate umweo wa muyayaya.
- Lesa ali no bulanda lilya abantu bakana Yesu. Ubupingushi bwabo bulekalilila pali bene.

Landenipo pali ifi:

1. Bushe umuntu kuti afyalwa shani mu lupwa lwa kwa Lesa (3:3-7)?
2. Bushe Yesu alandilepo shani pa lwa kwa Nikodemo (3:10-12)?
3. Bushe Yesu alandilepo shani pa lwakwe umwine (3:14-15)?
4. Bushe Yesu alandilepo shani pa lwa kwa Wishi (3:16-17)?
5. Bushe Yesu e nshila fye iya kuli Lesa na Kumulu (3:15-16)?
6. Mulandunshi Lesa atumine Yesu ukufwa (3:16)?
7. Bushe cinshi ico Yoani Kabatisha aebele abasambi bakwe pa lwa kwa Yesu (3:27-31; 35-36)?

Tontonkanyenipo pali ifi: Londololeni mu mashiwi yenu Amasambilisho ayasuma pe pusukilo lya kwa Lesa (3:13-20). Bushey a pilibula shani umweo wenu pali nomba (3:21)?

Pepeleleni pali ifi: Lombeni Lesa ifyo mwingafwilishako abantu bambi ukwishibe cine pa lwa kwa Yesu. Lombeni Yesu ukumipela insansa Shakwe pa kuleta abantu ukufuma mumfimi ukwisa ku lubuto lwa kwa Lesa. Lombeni Mupashi Wamushilo ukutyalusha umwenso uuli onse uo bambi bengakwata pa ku kumanya Yesu.

Nomba belengeni pali: Yoani 4:1-42

YESU ALANDA NO MWANAKASHI UMWINA SAMARIA PA CISHIMA

Abantu abantu nomba balakonka Yesu. Abasambi Bakwe balebatisha bonse abetetekele (4:1). Intungulushi sha mapepo baliumfwa ukutula Yesu alebatisha abantu abengi ukucila Yoani. Eico, Yesu alifumine mu Yerusalemu no kubwekela ku Galileya (4:3). Aendele na basambi Bakwe mu citungu ca samariya (4:4).

AbaYuda aba mu yerusalemu tabatemenwe abaYuda ba ku samariya. Abena Samariya tabalepepa Lesa mwi tempele ku Yerusalemu. Balepepela Lesa mu Samariya.

Yesu aishile ku Sika no kwikala pa pa cishima. (Moneni icitunshi)cali ni mukasuba. Ali na naka kabili ne cilaka (4:6).abasambi Bakwe baile mu musumba mukushita ifya kulya (4:8).

Umwanakashi wa ku Samaria aishile mu kutapa menshi ku cishima. Yesu alanda nankwe. Ilingi umuYuda talelanda no mwina Samaria. Yesu alipwishe umwanakashi, 'Mpeelako amenshi new?' (4:7).

Ali papa sana. Nao atile ati, 'Iwe uli Muyuda na ine ndi mwina Samaria. Nga kanshi kuti wanomba shani amenshi yakunwa?' (4:9).

Yesu amwasuka ati, 'Ala awishiba ubupe bwakwa Lesa, no uleкулomba amenshi yakunwa, nga niwe umulombe, nao nga kuti akupeela amenshi yakupeela umweo' (4:10). Umwanakashi taishibepo ifya cabupe ca kwa Lesa ica Mupashi Wamushilo.

Yesu alishibe ukubulilwa kwakwe ukwa mukati. Alishibe ukutula alekabila ukucilapo pa menshi. Alimupeelee icintu icacishapo pe sonde lyonse.

UMWANAKASHI ALOMBA AMENSHI AYAMWEO

Umwanakashi taumfwikishe Yesu. Amwipwishe ati, 'Nga kanshi mulefumya kwi amenshi yakupeela umweo?' (4:11). Alishibe ukutula Yakobo, umwishikulu wa kwa Abrahamu, e waimbile ici cishima ku Sika. Eco amwipwishe ati, 'Bushe imwe muleti namucila pali Yakobo?' (4:12).

Yesu amwasuka ati, "Uyo onse uunwa aya menshi akomfwa icilaka nakabili. Lelo uyo onse uukanwa amenshi nkapeela, takomfwe cilaka nakabili. Pantu amenshi nkamupeela yakaluka mu nda yakwe akamfukumfuku ka menshi yakupeela umweo, yakamupeela no mweo wape' (4:13-14). Muli iyinshila, Yesu alimupela Umwanakashi wa ku Samaria Umupashi Wakwe uupeela umweo.

Umwanakashi ati, "Mukwai, mpeeleniko ayo menshi. Epakuti nilaumfwa icilaka nakabili' (4:15).

Yesu alishibe ukutula ulubembu mu mweo wakwe kuti lwa mukanyaukupokelela Mupashi Wamushilo. 'Kabiye kete umulume obe, wise nankwe kuno,' Yesu aeba umwanakashi. Umwanakashi alandile ukutula takwata umwaume. Yesu alimwebele

ukutula alishiba akale pali ifi. Alimwebele ukutula alishiba ukuti alikwatapo abaume basano ilyo talakwata umwaume untu ekala nankwe (4:18).

Umwanakashi apopene alishibe ukutula yesu ni kasesema (4:19). Eco nomba atendeke ukulanda pa fya ntambi sha bukapepa ne ncende apepelako (4:20).

Kuli Lesa, tacili na mulandu kuntu tupepela, lelo fintu tupepa Wena. Yesu amwasuka ati, 'Bakapepa bene bene bakalapepa Tata mu mupashi na mu cishinka' (4:20).

Bakapepa bene bene kuti baisa kuli Lesa Wesu Uwamaka yonse inshita yonse kabili muncende iyili yonse. Balapepa Lesa ukufuma mu mutima. Tabakabila inshita ishaibela nangula incende ishaibela pa kupepa Lesa. Yesu atile, 'Aba e bakapepa Tata afwaya' (4:23). Elyo abwekeshepo amashiwi Yakwe ukutula bakapepa bene bene bali no kumupepa Lesa mu mupashi na mu cishinka (4:24).

Umwanakashi wa ku Samaria elyo alanda pa lwa cicetekelo cakwe muli Mesiya uwabulayo. Ububulayo bwafuma kuli Lesa bwalembwa ukucila imiku 10 mu mashiwi ya mu malembo ya Cipingo ca Kale. Umwanakashi aeba Yesu ati, "Nalishiba ukuti Mesia, uo batila Kristu ali nokwisa. Ilyo akesa, akesa tweba fyonse' (4:25).

Yesu amwasuka ati, 'Nine wine, uo mulelanda nankwe' (4:26).

Lintu aumfwile ifi, umwanakashi wa ku Samaria abwekele mu musumba mukwangufyanya mukweba abantu pa lwa Yesu. Atile ku bantu, 'Iseni mumone umuntu uwanjeba fyonse ifyo nacita. Bushe ninshi teo e Kristu (4:28-29)?

Umupashi Wamushilo wa kwa Lesa wapilibwile umweo wakwe lintu aebele abantu pa lwa kwa Yesu. Abantu bali mucetekele no kufwaisha ukumona Yesu (4:30). Umupashi Wamushilo walimubomfya ukupilibula imyeo ya bantu bambi.

YESU AIKALA MU SAMARIA UKUSAMBILISHA

Apopene, abasambi balifikile ne fyakulya ukufuma mu musumba (4:27). Balipaapile ukusanga Yesu alelanda no mwanakashi wa ku Samaria. Lwali lutambi abaume abaYuda ukukna soshanya na banakashi abashili abaYuda (4:9).

Abasambi Bakwe batile, Kafundisha, ala lyenipo icakulya, Lelo Yesu abasuka ati, 'Ala ine ndi ne cakulya ico imwe mushishibe...Icakulya candi kucita ifyo uwantuma afwaya. Icakulya candi kupwishishisha umulimo wakwe' (4:32, 34). Alefwaya ukusambilisha pa mulimo wa kwa Lesa uwakupususha no kupilibula ababembu. Icakulya Cakwe cali ukubomba umulimo wa kwa Wishi. Aleumfwila ba Wishi.

Yesu nomba alisambilishe abasambi Bakwe pa mulimo wa kwa Lesa pali bene. Umulimo wabo wali ukuleta ukulobolola kwa bantu abali abaiteyanya ukunakila Lesa.

Ifisabo fya kwa Lesa ifya kulobolola nafipya, ilelo. Mwitila kwashala imyeshi ine, ninshi ulwakulobolola lwafika (4:35). Yesu abebele ukwisula amenso yabo no kumona ubuloboloshi bwa bantu abali abaiteyanya ukunakila Lesa.

Yesu alibelele ukutla kwaliba akale ababomfi abansansa abaleleta ubuloboloshi bwa bantu. Abantu baleleta bakapokelela umweo wa muayayaya (4:36).

Umntu onse nakwata umulimo mu buloboloshi bwa kwa Lesa. Umntu umo aletande mbuto nangula ukubya. Umntu umbi alelobolola imbuto shilya (4:37). 'Epakuti uubya no ulobolola basansamukile pamo' (4:36).

Ababomfi bambi babomba umulimo uunono mu kulobolola. Ababomfi bambi babomba umulimo uwakakata. Bambi ababomfi bateyanya inshila. Bambi balobolola ifyo bambi babomba (4:38).

Aba abena Samaria balefwaya ukwishiba pa lwa kwa Yesu. Nabo, Ali Mesiya wabo. Lesa alibatemwisha bonse. Abasambi balingile ukusambilila ukutla Yesu ni Mesiya wa muntu uuli onse. Abena Samariya tabalebamona nga abantu ku baYuda lelo nabo bene balingile ukuba Ulubali lwa Bufumu bwa kwa Lesa.

Lintu amabumba yaishile ku Sika ku cishima ukwisa mona Yesu, abengi balitetekele muli Wene. Baishile kuli Yesu pamulandu wa bunte bwa mwanakashi (4:39).

Balekabila ukwishiba ifingi pa lwa masambilisho ya kwa Yesu. Balefwaya Yesu ekale nabo. Eco Alikeleko inshiku shibili (4:40).

Abena Samariya basosele ku mwanakashi, 'Nomba natusumina, te mulandu wa pali ifyo watwebele. Awe natuyumfwila fwe bene Kabili natushininkisha ukuti uyu e Mupusushi wa ba pano isonde' (4:42).

Muli iyi nshila, abantu abasumunina nomba batendeke ibumba nangula ubwananyina bwa batetekela mu Sika, Samariya. Panuma, Yesu aebele abasambi Bakwe ukucita cimo cine na mu Yerusalemu monse, mu samariya kabili na mwi sonde lyonse (Imilimo 1:8). Belengeni fintu cacitike mu Milimo 8:4-8.

Landenipo pali ifi:

1. Cinshi ico umwanakashi pa cishima apapiile Yesu pakulanda nankwe (4:9).
2. Bushe Yesu afumya kwi 'amenshi ya mweo' (4:10).
3. Bushe mashiwinshi ayo Yesu abwekeshepo imiku iyingi ku mwanakashi? (4:23-24). Cinshi?
4. Cinshi ico Yesu apele umwanakashi wa ku Samariya ico umuntu umbi tatala mupelapo (4:23-26)? Bushe lelo aya mashiwi yalepela ubunte bwamusango shani?
5. Bushe icitetekelo ca mwanakashi muli Yesu ca kulile shani (4:15, 17, 19, 25, 29, 39)?
6. Bushe cakulya ca musango shani ico Yesu atemwishe sana (4:34)? Bushe kulobolola kwa shani uko alandilepo (4:35-38)?
7. Bushe Yesu akwanishe shani ukupilibula imyeo sha bena Samariya bonse ku Sika (4:39-42)?

Tontonkanyenipo pali ifi: Mulandunshi ibuku lya kwa Yoani bakafundisha balibomfya sana na bakashimikila? Bushe kuti mwalanda na mwina Samariya umusuma no mubi pa lwa kwa Yesu?

Pepelenipo pali ifi: Lombeni Lesa ukwafwilisha bambi ukufwaisha no kusanga 'amenshi ya mweo' yantu Yesu apeelee. Pepeni ukutila bambi bengamona no kumfwikisha, icitemwiko na mano ya kwa Yesu yaba muli imwe. Pepeni ukutila bengalomba no kusanga umweo uupya muli Yesu. Lombeni Mupashi Wamushilo ukuleta ukulobolola kwa bantu, mupepi kabili na muncende isha kutali. Pepelelenipo pa mabumba yapya kabili no bwananyina bwa bena kutetekela, ukutila icitetekelo cabo cingalakulilako.

Ukushimikila ku beni kabili no kutampa ukulongana kupya kwa bena kutetekela

Bakashimikila abengi basambilisha mu lyashi lya kwa Yoani mu lubali pa lwa kwa Yesu no mwanakashi pa cishima mu Samariya. Cilalondolola ifyo ukwishiba, no kutemwa kabili na mano ya kwa Yesu fingacinja umweo wa muntu na balya abamupaleme. Cilalondolola ifyo Mupashi Wamushilo mu mweo wa mweo wa mwina kutetekela mupya kwinga kusha Ubufumu bwa kwa Lesa. Cilalondolola ifyo abasambi ba kwa Yesu bengatendeka amabumba yapya ya bwananyina bwa bena kutetekela. Ici citwa ukutampa ulukuta.

Apa pali amashiwi yamo aya kubomfya ukufma mu lyashi lya ili lya mu Cipingo. Lyashi lya kupilibuka kwa bena Samariya ukupitila mu bupyungishi bwa kwa Yesu ku mweni:

- *Ukutendeka* ukulanshanya no mweni mu cintu bwingi (v.7)
- *Ukukana* posako amano pa ficingo ne nthambi (v.9)
- *Ukulanda* pa citetekelo muli Lesa (v.10)
- *Ukukusha* ukulanshanya ku mupashi (v.11-12)
- *Ukongola* ukukabila kwa muntu no kulabako ku fya kukabila fyobe (v.13)
- *Ukulaya* Umweo wa muayayaya ukupitila muli Yesu (v.14)
- *Ukukutika* bwino bwino ku fintu abantu balefwaya (v.15)
- *Ukwishibisha* ifya kufwaya fine fine fya bantu (v.16-18)
- *Ukucimfya* ifibepesho (v.19-20)
- *Ukupeela* ipusukilo ukupitila mu kushimikila icine ca kwa Lesa (v.21-22)
- *Ukulondolola* ifyo Lesa alefwaya (v.23)
- *Ukutungulula* abena kutetekela bapya (v.24)
- *Ukulanga* icitetekelo ne cisumino (v.25)
- *Ukusokolola* fintu Yesu aba (v.26)
- *Ukubeela* ubunte pa lwa kwa Yesu ukupitila mu bunte bwenu (v.29, 39)
- *Ukusambilisha* abena kutetekela bapya (v.40)
- *Ukupanga* utubungwe twa bena kutetekela bapya muli Kristu (v.41)
- *Ukuselela* ku ncende ikonkelepo (v.43)

Ili lyashi lilondolola ukutendeka kwa tubungwe nangula iseenge lya bena kutetekela abenaKristu ba ku Sika. Catendeki ukupitila mu citemwiko ca kwa Yesu ku bena Samariya abo bambi tababatemenwe. Alishibe ukutila alekabila Kapususha.

Nomba belengeni umu: Yoani 4:43-54

YESU ATWALILILA UBUPYUNGISHI BWAKWE KU GALILEYA

Panuma ya nshiku shibili, Yesu atwalilile ukwenda ukuya ku citungu ca Galileya (4:43). (Moneni icitunshi.) Abantu abengi balitemenwe sana ukumupokelela. Balimwene ifisungusho Fyakwe pa kusefya kwa Pasika mu Jerusalemu (4:45).

Yesu na basambi Bakwe babwelela ku mushi wa ku Kana. Umushika wa Mfumu aile mukumukumanya kulya. Uyu muntu alishibe pa lwa fisungusho fya kwa Yesu. Alikwete umwana umwaume umulwele mu Kapenamu. Awe alapapata Yesu ukuya nankwe ukuya posha umwana wakwe (4:47).

'Kanshi nga tamumwene ifishibilo ne finjelengwe,' Yesu amweba ati, 'ninshi teti musumine.' (4:48).

'Mukwai shi iseni, lintu umwana wandi talafwa,' Mushika wa Mufumu amweba (4:49).

'Kabiye nomba,' Yesu amwasuka. 'Mwano tafwe.'

Mushika alicetekele ifyo Yesu alandile. Eco alifumako ukubweklela ku Kapenamu. Awe asha Yesu ne citetkelo ukusumina ukutula umwana wakwe alaba no mweo (4:50).

Awe abasha bakwe balimukonkela balamweba ukutula mwano napola (4:51). Ici cisungusho cacitike lilyaline Yesu alaile ukuposha umulumendo (4:52-53).

Umushika no lupwa lwakwe lonse balitetekele muli Yesu (4:53). Balitetekele ukutula ali Mesiya wabulayo, Umwana wa kwa Lesa.

Nomba belengeni muli: Yoani Icipandwa 5

YESU APOSHA UMWAUME ICILEMA PE SABATA

Panuma ya kashita, Yesu aile ku Yerusalemu. Ali mupepi na mu mpongolo ya Mpaanga. abaYuda baleleta utwana twa mpaanga ku peela amalambo pa bushiku bwa Pasika.

Mupepi kwali icishiba ca menshi uko abantu abalemana baleikala mu cintelelwe (5:2-4). Abalwele abengi, impofu, ifilema ne fite baleikala kulya kwine. Umwaume umo uushaleenda aikeleko imyaka 38 ukulolefya umuntu ukumwafwilisha ukwingila pa cishiba.

AbaYuda batetekela ukutula malaika alebatandalila. Umuntu uwakubalilapo ukwingila mu menshi panuma malaika afundaula amenshi aleposhiwa. Umwaume uushaleenda takwete uwa kumwafwa ukwingila mu menshi. Eco bambi balemucilila (5:7).

Yesu alimwene uyu muntu nalala kulya. Yesu alishibe fyonse pali wene. Eco amwipwishe, 'Bushe ulefwaya ukupola?' (5:6). Aliishibe bwino ifya kumalisha uyu muntu no ku mukakula ku bwafya bwakwe ubwa nshita iyitali.

Uyu muntu walemana taishibe Yesu. 'Mukwai', ammwasuka, 'Ine nshakwata wakungafwako ukwingila mu cishiba ilyo malaika afundaula amenshi' (5:7).

'Ima!' Yesu amweba ati, 'buula umusengele obe, akuya' (5:8). Umuntu uwalelola imyaka 38 aliumfwila Yesu kabili alipola apopene. Aliimya umusengele wakwe no kuya.

Ulu lubali lwa fyo bwishibilo, icitemwiko na mano ya kwa Yesu. Alyafwilishe uyu mwaume nangula calisa muletelo bwafya.

Bwali ubushiku bwe Sabata. Bambi intungulushi sha bukapepa ba mwene uyu muntu Yesu aundepe. Nabo batile, 'Lelo bushiku bwe Sabata, calileshiwa ukusenda umusengele obe' (5:10).

Nao abasuka ati, 'Umuntu uumposeshe eunjebele ati, "Buula umusengele obe akuya"' (5:11).

Bamwipusha abati, "Nga ni nani uyo muntu, ukwebele ati, 'Buula umusengele obe akuya?' (5:14). Lelo uyu muntu taishibe umuntu uwamuposeshe.

Kabili panuma Yesu amusanga mwi Tempele. Alamweba ati, 'Mona, nomba naupola kanshi uleke ukubifya, pantu limbi icabipishapo cikakuponena' (5:14). Yesu aliishiba ukutula ulubembu lulaleta ubwafya kabili limo na malwele. Eico tulingile bonse ukumwenekesha ukwikala ubumi bwa lungama kabili ne myeo ishisuma.

Ku myaka 38 icitetekelo ca uyu mwaume cali muli malaika. Lelo uyu muntu aile ne citetekelo muli Yesu Kristu. Elyo aishile eba intungulushi sha ba Yuda ukutula Yesu e wamuposeshe (5:15).

Pamulandu Yesu acitile ifi fintu pe Sabata, intungulushi sha mapepo shalifulwa. Baliishibe amafunde ya kwa Mose, lelo tabaishibe ubupilibulo bwakwe. Tabakwete icitemwikwa ca kwa Kristu ku muntu uwalemana uo yesu aundepe. Basakamene fye amafunde yabo abene.

ESU ALIKWATA AMASHIWI YA MWEU WA MUYAYAYA

Yesu talekele umulimo Wakwe wa kuposha no kupaala abantu pe Sabata. Yesu abasuka ati, 'Tata abombafye lyonse, kanshi na ine ndi nokulabomba (5:17).

Ici capilibwile ukutula Yesu aleita God Wishi wakwe umwine kabili aleitunga Umwine uwalingana na Lesa. Eico calengele intungulushi sha baYuda ukufulwa sana. Balefwaya no kumwipaya (5:18).

Yesu alandile kuli bene pambilibili:

- Yesu, Yeshua, alilingana na Lesa Uwamaka Yonse, Yawe, uuli ni Lesa (5:18).

- Umwana kuti afilwa ukucita akantu. Lelo acitafye ico amona Wishi alecita' (5:19).
- 'Pantu Wishi alitemwa Mwane. Alanga na Mwane ifyo acita...Akalanga na Mwane ukucita ificilile na pali ifi' (5:20).
- 'Pantu nga filya Wishi abusha abafwa...efyo na Mwane apeela umweo' (5:21).
- 'Kabili Wishi tapingula muntu nelyo umo.' Kabili alipeela na Mwane amaka yakupingula, pantu e Mwana wa muntu (5:22, 27).
- 'Epakuti filya fine bacindika Wishi, efyo bonse balecindika Mwane' (5:23).
- 'Onse uumfwa amashiwi yandi, asumina na mu wantuma, eukwata umweo wape. Uyu ena tapingulwa, pantu alifuma ku mfwa, alisa ku mweo' (5:24).
- 'Elyo na bakalyumfwa bakaba no mweo wa muyayaya' (5:25).
- Kanshi nga filya fine Wishi aba e ntulo ya mweo, efyo alenga na Mwane ukuba intulo ya mweo (5:26). Umweo wa muyayaya wa kwa Lesa wikala muli Yesu. Yesu atile, 'Kanshi imwe mwisunguka pali ifi. Ala inshita ikesa ilyo abafwa bakafuma mu nindi shabo pakumfwa ishiwi lyakwe. Elyo abo abalecita ifisuma, bakashukuka no kuba abomi. Abalecita ifibi bena, bakashukuka nokukandwa' (6:28-29).

Eico, Yesu atile, 'Ine ne mwine teti ncite kantu pa mutwe wandifye. Ine mpingwilafye umo naumfwila' (5:30).

UBUNTE PA LWA KWA YESU

Yesu alandile ukutula Yoani Kabatisha abelele ubunte ku cine pa lwa kwa Yesu (5:33). Ubunte bwakwe pa lwa kwa Yesu bwali kwati nalimo ni nyali ilya pele ulubuto lwa cine (5:35). Yesu elyo atile:

- 'Nomba bukambone bwandi bwena, bwacila apakalamba bukambone bwakwa Yoani' (5:36).
- 'Pantu umulimo wine Tata ampeela ukubomba, uo ndebomba, eumpeela bukambone ukuti ni Tata ewantuma (5:36).
- 'Elyo na Tata wine uwantuma, nao ni kambone wandi' (5:37; Marko 1:11). Yesu alibelele ukutula tabatalile umfwapo ishiwi lya kwa Lesa. Ishiwi lyakwe talyaikele muli bene (5:37-38). 'Ici ni pamulandu tamwatetekela muli uwantuma' (5:38) elyo aishile landa ifingi pa lwakwe umwine.
- 'Nomba aya yene Malembo Yamushilo yalandafye pali ine' (5:39).
- 'Lelo imwe tamufwaya ukwisa kuli ine pakuti mukwate umweo' (5:40).
- 'Ine nshifwaya ukuti abantu balenumbanya. Lelo ine nalimwishiba. Tamwatemwa Lesa nakalya' (5:41-42).
- 'Ico naishila, nico Tata ewantuma, nomba imwe tamwampokelela' (5:43).

Abantu abengi balikana amashiwi ya kwa Yesu. Balikeene ukuttekela ifyo Mose alandile pa lwa kwa Yesu. Balikeene ukutetekela ifyo Yesu alandile pa lwakwe umwine (5:46-47).

Landenipo pali ifi:

1. Londololeni ukukula kwa citetekelo ca mushika ku Kana (4:47-53).

2. Londololeni ubupusano bwa citetekelo muli ulya walemana pa cishiba (5:5-14).
3. Bushe mulimo wa musango shani uo Yesu abombebe pe Sabata (5:6-9)?
4. Bushe masambililo ya musango shani ayo Yoani alefwaya ifwe ukwibukisha pa lwa kwa Lesa Tata na Lesa Mwana (5:18-24)?
5. Bushe Yesu alandilenshi pa lwa mweo wa muyayaya na lwe nsambu ishipelwa ukufuma kuli Lesa (5:26-27).
6. Bushe finshi Yesu alesambilisha pa fya nshita ya Mpela (5:28-29)?
7. Londololeni bukamboni Yesu apeepe pa lwakwe Umwine (5:36-43).

Tontonkanyenipo pali ifi: Umushika atetekele ukutula Yesu talingile ukumonana no mwana wakwe umulwele ukumuposha. Bushe cinshi ca tumbwikemo mu citetekelo cakwe (4:53)? Bushe kuti twakoselesha shani icitetekelo ca bambi ukukula?

Pepeleleni pali ifi: Lombeni Yesu pa fisungusho mwishina Lyakwe ficitwe mupepi no kutali. Lombeni Lesa ukukushaukumfwikisha pa masambilisho yakwa Yesu pa Mwine Yeka na Wishi ayapelwa kuli Yoani mu cipandwa 5. Pepeni ukutula bambi bengatetekela pamulandu wa ifyo mukalanda nabo pa lwa kwa Yesu.

Nomba belengeni ifi: Yoani icipandwa 6

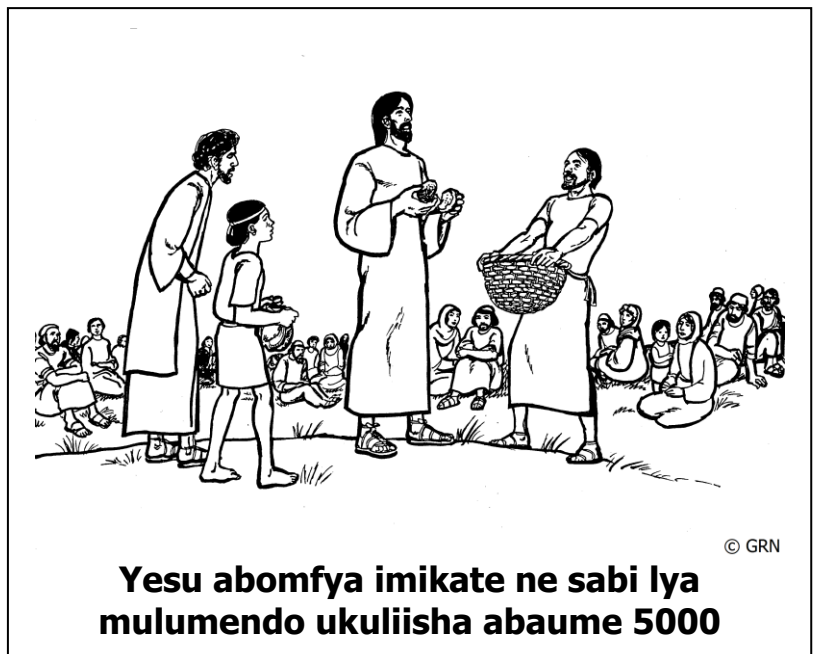
YESU ALIISHA AMABUMBA YA KWETE INSALA

Yesu alefwaya ukukwata inshita pa lwakwe ukusambilisha abasambi Bakwe. Eco baabwike ibemba lya Galile no bwato (6:1). Ibumba likalamba lyali mukonkele kwi shilya (6:2). Ici cali ni pamulandu balishibe ukutula alibatemenwe no kundapa abalwele babo.

Yesu aile nina ulupili ukusambilisha abasambi bakwe (6:3). Eico, alimwene ibumba likalamba lileisa (6:5). Alimwene ukutula balikwete insala eco afwaile ukubalisha.

Elyo aipusha Filipino ati, 'Bushe ni kwi twingashita imikate iyakuti abantu balye?' Asosele ifi kukumweshafye (6:6). Yesu umwine alishibe ifyo ali nokucita.

Filipo amwasuka ati pakutifye cila umo akwateko akapandwa kulefwaikwa indalama ishingiri (6:7). Eico, Andele atile, 'Kuno kuliko akalumendo kakwete imikate isano ne sabi libili. Nomba kuti fyaomba nshi ku bantu bafula ifi' (6:8-9)?

Yesu abomfya imikate ne sabi lya mulumendo ukuliisha abaume 5000

© GRN

Yesu abeba ati, 'Ebeni abantu bekale panshi' (6:10). Elyo Yesu abuula imikate atasha Lesa no kwakanya imikate. Efyo alisishe abaume 5000 ukulundapo banamayo na bana. Acitile fimo fine na kwi sabi (6:11).

Abasambi ba kwa Yesu balasenda imikate ne sabi ukufuma kuli Yesu no kupeela amabumba ya bantu. Awe kwali ifyakulya ifingi ukukumanina bonse abaliko. Ica kulya icingi calishalako (6:12-13). Baiisusha imiseke ikumi na ibili.

Abantu balimwene ici cisungusho. Balitetekele ukutla ni Kasesema Mukalamba uo Lesa alaile akesa pano isonde (6:14). Balefwaya ukumulenga ukuba imfumuyabo (6:15). Lubali lumbi, Yesu aile ku lupili yeka ukupepa kuli Lesa Wishi.

YESU AENDA PA MENSHI

Yesu alepepa mu lupiri.
Amwene abasambi palibemba
baleowa ukushupikwa ne cimwela.
Kwalisaba imfimfi. Baowele fye
intamfu shinono (6:16-19).

Yesu aile kuli bene aleenda pa menshi. Balikwete umwenso pa kubala lintu bamumwene. Elyo lintu abasambi bakwe baumfwile ishiwi lya kwa Yesu, 'Ala nine, mwitiina' (6:20). Lyali ishiwi lya kwa Shikulu wabo.

Yesu aliingila mu bwato pamo nabo. Elyo no bwato apopene bwafikile na kwishilya limbi (6:21).

YESU ALETWEBA IFYO UMULIMO WINE WINE WA KWA LESA WABA

Abantu balifika ukufuma ku ncende uko Yesu alisishe abaume 5000. Baile mu kumufwaya ku Kapenamu (6:23-24). Elyo bamusanga kwi shilya limbi lya bamba (6:25).

Balamwipusha abati, 'Rabi [Kafundisha], nga waishile kuno lilali?'

Yesu abasuka ati, 'Ndemweba icine cine, ico mulemfwaila teico mwamwene ifishibilo iyoo, lelo nico mwalile imikate, mwaikuta. Mwilabombela icakulya icishili cakubelelela. Ala akubombeleni icakulya icakupeela umweo wape' (6:26-27). Talekanya ukubombe fisungusho. Eico, Alefwaya ukutla batetekele wene ngo Mupusushi wabo. Alefwaya ukubapeela icakulya icily umukate wa mweo.

Kabili balipwishe Yesu ilipusho likankala. 'Nga kanshi tuli nokucita finshi pakubomba imilimo Lesa afwaya?' (6:28).

Yesu abasuka ati, 'Imilimo Lesa afwaya ukuti mucite, kusumina muli uyo atuma' (6:29). Talandile ukutla, 'Citeni ifyo mwingacita kabili mukaya Kumuulu.' Abantu bambi balalanda ifi fintu, lelo tafili fya cine iyo. Yesu alibelele ukutla

umulimo uukalamba kuli Lesakusumina mu Mwana Wakwe. Kuti twacita umulimo wa kwaLesu ukupitila mucitetekelo mwishina Iya kwa Yesu.

Ishiwi Iya kutila 'ukusumina' lipilibula ukutetekelamuli Yesu, ukutetekela fye muli Wene. LekenI ukutetekela mwebene! Musuminisheni Yesu ukutungulula umweo wenu. Icitetekelo muli Yesu cilakwata ificitwa. Mulatendeka ukucita ifintu mukutungululwa na Lesa na maka ya Mupashi Wamushilo. Ta mwakekale libili umweo uwa lubembu untu mwaleikala.

MANA NO MUKATE WINE WINE UWAMWEO

Amabumba yalekabila ukumona nakabili ifisungusho fya ca kulya. Eco batile, 'Ifikolwe fyesu fyalile mana mu matololo' (6:31).

Yesu abasuka ati, "Ndemweba icine cine, Mose tewamupeele umukate ukufuma ku mulu. Lelo ni Tata eumupeela umukate wacine cine uwafuma ku mulu (6:32). Pantu umukate wakwa Lesa ni uyu uwaika ukufuma ku mulu, no kwisa peela aba pano isonde umweo' (6:33).

Ibumba Iyalombele Yesu uyu umukate. Nao abaswike bwino. 'Nine mukate wamweo. Uyo uwaisa kuli ine takatale omfwa insala nakalya. Uyo uwasumina muli ine takatale omfwa icilaka nakalya' (6:35).

'Lelo... imwe ine mwalimona, nomba tamusumina' (6:36).

Elyo Yesu alanda ifintu ifikankala sana pa Lwakwe na pali Wishi ku Mulu:

- Lesa alatungulula abantu ukwisa kuli Yesu (6:36).
- Yesu takatamfye umuntu uulionse uuleisa kuli Wene (6:37).
- Yesu aishile ukufuma kumulu ukwisa cita ubufwayo bwa kwa Wishi, te kufwaya kwakwe (6:38).
- Lesa talefwaya ukulufya nangu umo uo apeela kuli Yesu (6:39).
- Yesu akashibusha umwina kutetekela onse pa bushiku bwa kulekelesha (6:39).
- Lesa alefwaya bonse abatetekela muli Yesu ukukwata umweo wa muyayaya (6:40).

INTUNGULUSHI SHA BAYUDA BATALIKISHANYA PA LWA KWA YESU

Intungulusha sha baYuda batendeke ukwiilishanya pa lwa kwa Yesu. Ici cali ni pamulandu atile, 'Ine nine mukate uwaika ukufuma ku mulu' (6:41). Balishibe Wishi na Nyina eco bakanine ukusumina ukutla afumine ku Mulu.

'Ine nine mukate uwaika ukufuma ku mulu?' balaipushanya (6:42).

Yesu alibebele ukuleka ukulailishanya (6:43). Abebele ifi fintu:

- 'Ala tapaba nangu umo uwingesa kuli ine, kano Tata uwantuma ewamuleta. Elyo na ine nkamubusha pa bushiku bwakupelekeshako' (6:44).
- 'Na uyo onse uumfwa no kufundwa kuli Tata, esa kuli ine' (6:45).
- 'Nshiletila kwaliba uwamona Tata. Awe uwamona Tata, ni uyofye eka uwafuma kuli Lesa' (6:46).
- 'Onse uwasumina, eukwata umweo wape' (6:47).

- 'Ine nine mukate wamweo' (6:48).

Ifikolwe fyenu fyalile mana mu matololo, nomba fyalifwa. Lelo uyu e mukate uwaika ku mulu, uwakuti umuntu nga aulya ninshi tewakufwa nakalya. Nine mukate wamweo uwaika ku mulu... Elyo onse uulya uyu mukate, akabelelela uwamweo pe. Umukate nkamupeela, mubili wandi uwakupeela aba pano isonde umweo' (6:49-51).

Abayuda elyo batampa ukubikana ifikansa sana. 'Nga uyu muntu kuti atupeela shani umubili wakwe eo tulelya?' (6:52).

Yesu aisa bapapusha nakambi. 'Ndemweba icine cine... Uyo onse uulya umubili wandi no kunwa umulopa wandi, akwata umweo wape. Kabili eo nkabusha pa bushiku bwakupelekeshako (6:53-54). Yesu apilibwile ukuti nga balisumine no kulya kuli Wene nga balipokelele umeo wa muyayaya.

'Uyo onse uulya umubili wandi no kunwa umulopa wandi aikala na ine. Na ine naikala nankwe (6:56).

Yesu atile, 'Filya Tata wamweo uwantuma, anenga ukuba uwamweo, efyo na uyo uundya nkamulenga ukuba uwamweo' (6:57).

Kabili alilandile ukutla akale abaYuda balile mana ukufuma kumulu lelo balifwile mu matololo. 'Lelo uulya uyu mukate, akenda uwamweo pe' (6:58).

ABASAMBI BAMO BASANGUKILA YESU

Abasambi ba kwa Yesu bamwene kwati ifisambilisho fyali ifya kosa ukumfwikisha (6:60-61). Kuti batontonkanya shani nga balimumwene alebwelela ukuya ku Mulu (6:62)?

Abantu balafundwa ukumfwikisha ifi fishinka ku Mupashi Wamushilo wa kwa Lesa. Yesu atile ukutla Umupashi eupeela umweo. Umubili nauli nangu cimo iyo. 'Amashiwi ayo namweba ala mupashi kabili mweo' (6:63).

Yesu atile, 'Nomba pali imwe bamo tabasumina.' Alishibe kabela uuli no kumutwala ku balwani Bakwe (6:64).

Abantu abengi basumine fye icisungusho ca mukate ne sabi. Balipanishe icishinka ca kutla Yesu e mukate wa mweo. Alilandile na kabili ukuti, 'teti pabe nangu umo uwingesa kuli ine kano Tata ewamutungulula (6:65).

Pakumfwa ifi abasambi bakwa Yesu abengi bamusangukila, baleka ukulaenda nankwe (6:66). Elyo Yesu aipusha abasole bakwe ikumi limo na babili nga nabo balefwaya ukuya? (6:67).

Elyo Yoani alembele aya mashiwi ya cishinka ayasoselwe na Petros. 'We Mfumu, ni kuli ani twingaya? Ala niwe wakwata amashiwi yapeela umweo wape. Kabili nomba twalisumina no kwishiba ukuti uli Wamushilo uwafuma kuli Lesa' (6:68-69).

Pantu umo pa basole ikumi limo na babili ali Yudas, ewali nokumuposa ku balwani (6:70-71).

Landenipo pali ifi:

1. Cinshi cacitike lintu Yesu apaalile umukate (6:11)? Lubalinshi ulo abasambi basendeleko pa cisungusho? Bushe Yesu alebakabila ukumwafwako?
2. Cinshi calengele amabumba ukukonka Yesu? Cinshi cileta abantu kuli Yesu ilelo?
3. Cinshi twinge cita ukubomba umuli wa kwa Lesa (6:29-30)?
4. Landeni mu mashiwi yenu ico Yesu abela Umukate Wamweo (6:27-35; 53-54).
5. Londololeni Amasambilisho yakankala ya kwa Yesu mu 6:37-65.
6. Bushe Yesu apilibwilenshi lintu atile ukulya umubili wandi no kunwa umulopa wandi' (6:53-54)?
7. Cinshi icaba icikankala pa mashiwi ya kwa Petros mu 6:68-69?
8. Ni ani uutwafwilisha ukumfwikisha no kukonka Yesu (6:63)?

Tontonkanyenipo pali ifi: Cinshi ico Yesu talefwaila abantu ukulenga ukuba imfumu (6:15)?

Pepeleleni pali ifi: Lombeni Lesa ukumipeela icakulya ca cilabushiku ico mulefwaya. Icakulya ca mubili wenu ne cakulya ca mupashi wenu. Lombeni Mupashi Wamushilo ukumilanga umulimo uo Lesa alefwaya imw ukubomba mu mweo wenu. Mulombeni ukumilanga ifisungusho mwingapepelelako mwi shina lya kwa Yesu. Bomfyeni amashiwi ya citetekelo pa kulanda na Yesu nga filya Petros acitile.

Nomba belengeni: Yoani Icipandwa 7

YESU AYASANGWA KU MUTEBETO MU YERUSALEM

Panuma ya fyonse, Yesu atwalilile ukusambilisha no kucita ifisungusho mu citungu ca ku Galile. Intungulushi sha mapepo mu Yerusalemu shalefwaya ukumwipaya. Eco afumineko ku Yerusalemu na ku citungu ca Yudea (7:1).

Tapakokwele kwaisa no kulobolola, lintu abaYuda abengi baleya ku Yerusalemu ku mutebeto we hema pali iyi nshita, bamunyina ba kwa Yesu tabasumine ukutla ali Umwana wa kwa Lesa. 'Tapaba nangu umo uulefwaya ukulumbuka ku bantu kabili alacita ifintu mu bumfisolo', Apo ulecita ifi fintu, leka kanshi abantu bonse bakwishibe' (7:3-5). Eco bamweba no kuya ku Yerusalemu.

Yesu abasuka ati, 'Inshita yakuyako iyilingile kuli ine tailafika. Kuli imwe inshita yonse yalilinga. Imwe abantu ba pano calo tekuti bamupate, lelo ine balimpata. Pantu nabikapofye ukubashinina ukuti ifyo bacita fyalibipa' (7:6-7).

Ilyo bamunyina ba kwa Yesu baya ku nshikunkulu, Yesu panuma ashala aima aya nao ku nshikunkulu. Lelo kwena te pa lwalala, ailekofye mu bumfisolo (7:10). Abantu abengi balemufwaya. Bambi basumine ukutla ali umuntu umusuma kabili bambi tabasumine muli Wene (7:11-12).

Cilya cafika pakati kakusefya inshikunkulu ya Nsakwe, Yesu aya mwi Tempele atampa no kulafunda (7:14). Abayuda bapapa nganshi. Balasosa abati, "Nga uyu muntu aishiba shani ifi fyonse uushatala asambilila?" (7:15).

Yesu abasuka ati, 'Ine ifyo mfunda te fya pa mutwe wandi iyoo, fifuma ku wantuma. Onse uufwaya ukucita ifyo Lesa afwaya, eukeshiba ifyo mfunda ukuti fifuma kuli Lesa, nangu nga fya pa mutwe wandi' (7:16-17).

Kabili Yesu atile umuntu one uucita ifyo Lesa afwaya alikwata icishinka muli wene (7:18). Yesu asosele aya mashiwi pali Wene, lelo amashiwi nao ya cishinka kuli bonse abakonka Yesu.

Yesu alishibe ukutula bambi muntungulushi sha mapepo balefwaya ukumwipaya pa kubomba pe Sabata.

Yesu atile kuli bene, 'Bushe Amafunde yakwa Mose, te Mose ewamupeelee? Nomba pali imwe tapaba nelyo umo uuyakonka. Nga cinshi ico mulefwaila ukunjipaila?' (7:19-20). Mula basembulula umuntu pa bushiku bwe Sabata...Nga kanshi cinshi mwamfulilwa? Ico naposha umuntu pa bushiku bwe Sabata...Mulepingwila mu cishinka!' (7:23-24).

INTUNGULUSHI SHA MAPEPO SHAFWAYA UKWIKATA YESU

Icintubwingi catendeke ukwipusha nga cakutula Yesu ali ni Christu, Mesiya uukesa (7:25-26). abaYuda basumine ukutula Mesiya akesa mubumfisolo. Baishibe ukutula Yesu alefuma ku Nazareti. 'Lelo ifwe uyu twalishiba uko afuma, Kristu wena ilyo akesa tapakabe wakwishiba uko afuma' eflyo balandile (7:27). Uku kwali ukusambilisha ukwabufi.

Yesu alesambilisha abantu abaiminine ku nse kwe Tempele. Abilikishe, 'Cacine, mwalishibe umusumba untu nafuma. Lelo tamwaishiba uwantuma' (7:28). 'Nalimwishiba...kabili ewantuma' (7:29). Yesu aishile ukufuma kuli Lesa. Ku Mulu ni umo muli Bulesa Butatu bwa kwa Lesa.

Lintu Yesu alandile ifi bafwaile ukumwikata. Lelo tapali uwamukumishemo. Inshita ya kumutanikilamo yali tailafika (7:30).

Ukutalikishanya pa Iwa kwa Yesu (7:40-43)

Bambi batetekele ukutula Yesu ali ni umo wa ba Kasesema Mukalamba mu malembo ya mu Cipingo ca Kale uuli no kwisa ilyo Mesiya talaisa. Bambi batetekele ukutula Yesu ali ni Mesiya uwabulayo, nangula Kristu. Amalembo ya mu Cipingo ca Kale yalando kutula Mesiya akaba umwana wa Mfumu Davide. Akafuma mu musumba wa Betelehemu kuntu Davide aleikala. Abantu balishibe ukutula Yesu aleikala na Mariya na Yosefe mu Nazareti.

Tabaishibe pali ilya nshita ukutula Yesu afyalikwe mu Betelehemu (Mateu 2:1-6). Tabaishibe ukutula Yosefe ali wa mu mukowa wa kwa Imfumu Davide (Mateu 1). Tabaishibe ukutula Mariya Mariya nao alefuma mu mukowa wa kwa Mfumu Davide. Eco abantu bakanininefye ukusumina pa fintu Yesu ali. Baletwishika no kukanasumina, lelo abengi baletalika fye no kukana sumina. Abantu bacilli balataka na pali nomba.

Abantu abengi mwibumba babikile icitetekelo cabo muli Yesu pali ilya nshita. Yali ni pamulandu wa fisungusho ifingi acitile (7:31). Intungulushi sha mapepo shaumfwile ifyo balelanda. Eco balombebe uwafwilisho ukwikata Yesu (7:32).

Yesu asosa ati, 'Nkekala na imwe akashita kanono (7:33). Yali ni nshita ukutula abwekelemo kuli Wishi uwa ku Mulu. 'Elyo panuma nkabwelelamo ku wantuma. Mukalamfwaya, nomba tamwakansange. Pantu uko naba, imwe tekuti mwiseko' (7:34).

Intungulushi sha mapepo tashaumfwikishe (7:35-36).

YESU ALETI 'NGO MUNTU ALI NE CILAKA...ISA KULI INE'

Ubushiku bwakulekelesha ubwa nshikunkulu ya Nsakwe, ebwali ubwacindamisha nganshi. Awe Yesu aiminina aikatisha ishiwi alasosa. 'Onse uuli ne cilaka ese kuli ine, anwe' (7:37).

Lintu twasumina muli Yesu, tulapokelela amenshi ya mweo aya Mupashi Wakwe. Umupashi ulabika imilonga muli ifwe no peelako bambi. Yesu atile, 'Onse uwansumina, mu nda yakwe mukalatuntumuka imilonga ya menshi yakupeela umweo' (7:38).

Lintu alandile ifi, alelenda pali Mupashi Wamushilo (7:39). Yesu apeelee ubulayo bumo bwine na kuli namayo akumenye pa cishima ca ku Samariya (4:10, 14). Bonse balya abasumine muli Yesu panuma balepokelela Umupashi.

Lintu baumfwile aya mashiwi ya kwa Yesu, abengi balisumine muli Wene (Joani 7:40-41). Bambi balaletwishika, kabili bambi baletalikafye. Ukutalikishanya kulonaula icitetekelo.

Awe ifita fya kwi Tempele fyabwelelamo ukwabula ukwikata Yesu. Batile, 'Tapaba umuntu uulanda fintu uyu muntu alanda' (7:45-46). Amashiwi ya kwa Yesu yabapeele amashiwi yakankala aya kutontonkanyapo.

Intungulushi ya baYuda Nekodemo alisumine muli Yesu. Alilandile mu ncende ya kulongana kwabo. Aipwishe 'Bushe amafunde yesu yalisuminisha ukupeela umulandu ku muntu uo mushilaumfwa mulandu wakwe no kwishiba ifyo alecita? (7:51).

Eco bonse baile ku mayanda. Abengi balifilwa ukusumina ukutula Kasesema Mukalamba aishile ukufuma ku Nazareti nangula ku citungu ca Galile (7:52-53).

Landenipo pali ifi:

1. Cinshi ico bamunyina ba kwa Yesu balemufwaile ukubwekelamo ku Yerusalemu (7:1-5)?
2. Mulandunshi Yesu landile ico taile apopene ku nsakwe (7:6-8)?
3. Bushe kuti twakwata shani Icine ca kwa Lesa muli ifwe (7:18)?
4. Buche cinshi ico abantu bambi baishilebela abasambi ba kwa Yesu (7:31)?
5. Bushe Yesu aloseshe mwi pa kulanda ati 'Uko naba, imwe tekuti mwiseko' (7:36)?
6. Bushe cinshi ico Yesu alandile pa lwa kupokelela Mupashi Wamushilo (7:37-39)?

Tontonkanyenipo pa lwa ifi: Bushe cinshi ico abantu balekele ukukana tetekela muli Yesu (7:41-43)? Londololeni ifyo ukutalikishanya kubela icipunwisho ku citetekelo ilelo.

Pepelelenipo pali ifi: Lombeni Lesa ukutla icine Cakwe cikale muli imwe inshita yonse. Mwipusheni ukumilanga intambi ishikanya umulimo wenu kuli Wene. Ebeni Yesu ukutla mulekabila ukwakana icitemwikwa ca kwa Lesa ne cishinka Cakwe fintu acitile pano pa calo. Mulombeni amano aya kwishiba ifya kutsaluka ku bantu abafikansa kabili abakana ukusumina ukutla Yesu Mwana wa kwa Lesa.

Nomba belengeni: Yoani 8

YESU ABELELA ULUSE UMWANAKASHI UMUBEMBU

Awe muli bulya bushiku, Yesu atusishe mu lupili lwa miolife ku nse kwa Yerusalemu (8:1). Lwalikwete ibala ilinono ilyakwete ifimuti fya miolife, iyo na pali nomba bacilli balalima iyo yine imiti. Ubushi bwakonkelepo ulucelo, Yesu abwekele mwi Tempele. Aikele panshi no kusambilisha abantu pa lubansa lwe Tempele.

Intungulushi sha baYuda tashamusangile umulandu wa kumwikatila. Eco bamuletele umwanakashi wasangilwe alecita ubucende (8:3). Balefwaya bamone ifyo Yesu ali no kulandapo.

Mu Mafunde, Mose atukonkomesha ukwipaya abanakashi ba uyu musango ku mabwe (8:5). Yesu alilolela kabili elyo, abeba ati, 'Pali imwe bonse uushatala abifya, nabalilepo ukumulasa ilibwe' (8:7). Aba bantu bonse balishibe ukutla babembu. Umo umo, balifumapo ukwabula ukulandapo nangu ishiwi limo. Yesu ashele eka no mwanakashi.

Elyo Yesu ainuka, alaipusha umwanakashi ati, 'Mayo bushe bali kwi? Bushe kanshi tapali uwakukupeela umulandu?'

Nao ayasuka ati, 'Tapali nangu umo mukwai.' Elyo Yesu amweba amashiwi ayasuma ayacikuku ayakweba umubembu, 'Kanshi na ine nshilekupeela umulandu. Kabiye wikabwekeshapo ukubifya nakabili' (8:11).

Pamulandu wa kubelelwa uluse kuli Yesu, Lesa tamulolesha uyu mwanakashi ngo mubembu. Alingile nomba ukuleka ukubembuka no kukonka Yesu.

Intungulushi sha mafunde shaleta umwanakashi umubembu kuli Yesu mukweshu mukumona ifyo alacita

Ulubuto lwa kwa Yesu lwasanike mu mutima wa mwanakashi umubembu. Cafumishopo kuli wene umwenso wa kukandwa, insoni kabili no kukanwa. Calimwafwilishe ukwikala umweo upya. Umwanakashi umubembu atetekele no kupokelela uluse lwa kwa Lesa ululangwa ukupitila muli Yesu.

YESU ALETILA, 'NDI LUBUUTO LWA BA PANO ISONDE'

Yesu aebele abantu nakabili ati, 'Nine lubuuto lwa ba pano isonde' (8:12).

Umusole Petro alembele, 'Lelo imwe muli mukowa Lesa asala. Acita mukumwita ukufuma mu mfifi no kumuleta mu lubuuto Lwakwe ulwakupapa (1 Petro 2:9-10).

Ulubuto lwa kwa Yesu lulatupeela ifwe bonse isubilo mu bumi. E mulandu wine atile, 'Uyo onse uunkonka takatale enda mu mfifi, lelo akakwata ulubuuto ulupeela umweo' (Yoani 8:12).

Intungulushi sha mafunde shatendeke ukutalikishanya na Yesu (8:13). Yesu abasuka ati, 'Nangu ningapeela bukambone pali ine ne mwine, bukambone bwandi bwacishinka, pantu nalishiba uko nafuma noko ndeya. Imwe tamwaishiba uko nafuma, nangu uko ndeya' (8:14). Yesu alishibe ubufwayo bwa kwa Wishi pa mweo Wakwe pano isonde. Kwali kufwaya kwa kwa Lesa Wishi uwamutumine (8:16, 18).

Elyo bamwipusha abati, 'Nga wiso ali kwi?' (8:19).

Yesu abasuka ati, 'Ine tamwanjishiba, nelyo ni Tata wine nao tamwamwishiba. Ine amunjishiba na Tata wine nao nga mwalimwishiba.' Nga tulefwaya ukwishiba Lesa, tulingile twalolesha pali Yesu. Wena ni Lesa uwaishile pano isonde. Wena ebafye cimo cine na Lesa (Bahibulu 1:3).

Ishi ntungulushi sha mafunde balikene ukulolesha no kumona Lesa muli Yesu. Eico, bafililwe ukumwikata. Inshita yakwe iya kufwa yali tailafika (Yoani 8:20).

Yesu alibasokele ukutula akabasha. 'Uko ndi nokuya imwe teti mwiseke,' efyo atile (8:21).

Ici calengele intungulushi sha mafunde ukwipusha, 'Bushe calola mukutula akaipaya umwine?' (8:22).

Yesu abasuka ati, 'Imwe muli ba muli cino calo; ine nafuma ku mulu' (8:22). Balefwa mu masambi yabo pamulandu wa ntambi shabo isha mafunde (8:24). Te kuti bayeingila ku mulu. Ukufwila mu lubembu kufwa ukwabula isubilo lya mweo wa muyayaya.

Elyo bamwipusha abati, 'Nga niwe ani?' (8:25). Yesu alefwaya bene ukulanda ukutula nabasumina ali ni Mesiya, Umwana wa kwa Lesa. Eco atile, 'Nge fyo ndanda ili lyonse.' Ici calibe cikankala. Yesu ni Kapususha wesu. Wena buteyanyo bwa luse lwa kwa Lesa ukutupususha ifwe bonse. Ubusalo bwa kutetekela tabufwile bwalolela ubushiku bumbi iyo. Kuti inshita ya mipwilapo.

Panuma Yesu ashibwike ku bafwa, aliishibe ukutula amashiwi Yakwe yakesaba aya cishinka. 'Elyo mukeshiba ukuti e ine wine...Lelo ifyo nsosa, fintu Tata amfunda' (8:28).

YESU NA ABRAHAMU

Abantu abengi pakumfwa ifyo Yesu alesosa, bamusumina (8:30). Yesu alibeba aya mashiwi. 'Ukumfwa nga mwalabeela amashiwi yandi, lyena ninshi icine cine muli basambi bandi. Mukeshiba icishinka, elyo ne cishinka cikamulenga ukuba abantungwa' (8:31-32).

Nabo bamwasuka abati, 'Ifwe tuli ba mu lupwa lwakwa Abrahamu. Kabili tatwatala atuba abasha ba muntu nelyo umo. Nga kanshi walosha mwi, ico watila auti, Mukaba abantungwa?' (8:33).

Yesu abebukisha ati, "Ndemweba icine cine, umuntu onse uubifya, ninshi musha wa bubifi...Kanshi Umwana nga ewamulubula, ninshi mukaba icine cine abantungwa' (8:34, 36). Ishina lya kuti Umwana wa Muntu lyali limo lya mashina ya kwa Mesiya ilyapelwe mu malembo ya Cipingo ca Kale.

Elyo pakonkele ukulanshanya pa lwa kuti uwali wishi wa baYuda niani: Ni Abrahamu nangula Lesa. abaYuda balekwete icilumba ukutla bali abana ba kwa Abrahamu. Yesu abebele ukutla tabali abana ba kwa Abrahamu, pantu tabakwete imibele ya kwa Abrahamu (8:39-40). Bafyelwe abaYuda, lelo tacalolele bene ukuba abana ba kwa Abrahamu nangula abana ba kwa Lesa.

'Umuntu wakwa Lesa alomfwa amashiwi yakwa Lesa. Umulandu mushumfwila nico mushili bantu bakwa Lesa' (8:47).

Babilikishe kuli Yesu ati, 'Ulatungululwa ne ngulu' (8:48).

'Yesu abasuka ati, "Awe nshaba na mupashi wakowela iyoo. Ine ndacindika Tata, lelo imwe tamuncindika' (8:49). 'Ndemweba icine cine, uyo onse uusunga amashiwi yandi takafwe nakalya' (8:51). Yesu alelanda pa muntu onse uusumina ukutla Wena Mwana wa kwa Lesa akakwata umweo wa muyayaya.

Elo abaYuda bakutile... 'Bushe iwe naucila Abrahamu? ... Bushe uleitunga nshi iwe?' (8:53).

Yesu abasuka ati, 'Mulanda ukutla Tata e Lesa wenu. Euncindika ine, imwe tamwamwishiba. Nomba imwe tamwamwishiba, ine nalimwishiba. Ine nga cakuti natla nshamwishiba, ninshi na ine kuti naba uwabufi nga imwe. Nomba nalimwishiba nsunga na mashiwi yakwe' (8:54-55). Yesu alefwaya bena ukumucindika ngo Mwana wa kwa Lesa.

'Shinwe Abrahamu alyangile ico ali nokumona ubushiku bwa kwisa kwandi. Alibumwene, asansamuka no kusansamuka' (8:56).

Abantu abengi balipapa sana pa kumfwa Yesu aleti alimwishiba Abrahamu (8:57).

Yesu abasuka ati, 'Ndemweba icine cine Abrahamu talati abeko, ninshi INE EKO NABA' (8:58). Lilya fye abomfya aya mashiwi 'INE EKO NABA', batolele amabwe ukufwaya bamwipaye (8:59). Pa kulanda ifi, baliishibe ukutla aleitunga ukuba cimo cine na Lesa, umukalana wine INE EKO NABA (Ukufuma 3:14).

Yesu ena afyefyetuka afuma na mu lubansa lwe Tempele (8:59).

Landenipo pali ifi:

1. Bushe Yesu finshi alandile ku mwanakashi uwasangilwe mu lubembu (8:11)? Bushe lisubilo nshi ici cilepela ku babembu ilelo?
2. Bushe Yesu finshi alandile ku ntungulushi sha mafunde (8:7, 12, 19)? Bushe kusokwa kwamusango shani ici cikwete pa nkuta ishabako ilelo?
3. Bushe mashiwi nshi no bulayo ubo Yesu alandile ku balemukonka (8:31-32)? Bushe Yesu aloseshe mwi pakutira 'icine cikamilenga abantungwa?'
4. Cinshi icilenga abantu ukusenda inshila iyaloba mu bumi (8:47)?
5. Bushe finshi fitumbukamo pa kubeela Yesu (8:51)?
6. Bushe Yesu alseshe mwi pakulanda 'INE EKO NABA' (8:58).

Tontonkanyenipo pali ifi: Yesu alishibe ukufwaya kwa kwa Wishi mu bumi pali Wene (8:14-18). Bushe mwalishiba ukufwaya kwa kwa Lesa mu bumi bwenu? Bushe cinshi icikanya icine, ubuyo ne subilo mu mweo wenu na mu lukuta lwenu?

Pepelelenipo pali ifi: Nga tamwatala citapo ifi, lombeni Lesa ukumibelo luse pa membu shenu kabili amyafwilishe ukuti 'mwikaya bembuka nakabili.' Lombeni Yesu ukumyafwa ukukana pingula ababembu lelo ukumipeela ameenso Yakwe ukulabamona fintu abamona. Lombeni kuli Mupashi Wamushilo ukumipeela ulubuto lwa kwa Yesu mu bumi bwenu ukutira abantu bambi bengamona Yesu muli imwe.

Amashiwi 'INE EKO NABA' aya kwa Yesu

- 4:26. 'NINE Kristu'.
- 6:35, 48. 'NINE mukate wa mweo.'
- 6:41, 51; 8:23. 'NINE mukate wa mweo uwaishile ukufuma ku mulu.'
- 7:29. 'NINE uwafuma kuli Lesa.'
- 8:12; 9:5. 'I AM the light of the world.'
- 8:58. 'Lintu Abrahamu talafyalwa, INE EKO NABA.'
- 10:7, 9. 'NINE impongolo ya mpaanga.'
- 10:11, 14. 'NINE kachema Musuma.'
- 10:36. 'NINE umwana wa kwa Lesa.'
- 10:38. 'INE EKO NABA muli Tata.'
- 11:25. 'NINE ukubuka kubafwa no mweo.'

Nomba belengeni: Yoani 9

YESU APOSHA IMPOFU PE SABATA

Awe ilyo Yesu na basambi bakwe balepita. Bamwene umuntu uwafyelwe impofu (9:1). Bwali ni pa bushiku bwe Sabata lya baYuda, ubushiku bwakutushisha.

Abasambi bakwe balamwipusha abati, 'Kafundisha, bushe nani wabifishe pakuti afyalwe impofu? Bushe mwine wine, nalimo bafyashi bakwe?' (9:2).

Yesu ayasuka ati, 'Uyu muntu tabifishe, na bafyashi bakwe bene tababifishe iyoo. Lelo afyelwe impofu pakuti ukubomba kwa maka yakwa Lesa kumonekele muli uyu muntu' (9:3).

'Ilyo kucili akasuba tuli nokubomba imilimo ya wantuma' (9:4).

Elyo Yesu abasoka ukuti kukesha inshita sha mfimfi kuntanshi. Elyo inshita ikamipwilaia kubomba mu bufumu bwakwe. Na, ifwe bene, tulingile ukubombela Lesa nomba, ilyo inshita tailapwa.

'Ilyo ncili pano isonde, nine lubuuto lwa ba pano isonde' (9:5).

Yesu alishibe ubuyo bwakwe pano isonde. Alikene Amasambilisho ya bufi ne ntambi ukukanya umulimo wa kwa Lesa. Tasumine ukutula ukukana mona kwa muntu kwali ni pamulandu wa lubembu. Eco alefwaya ukuposha umwaume uushalemona, apopene, nangula cali ni pabushiku bwe Sabata.

Cilya Yesu afwisa amate panshi. Akasawila iloba na mate. Elyo ashinga iloba pa menso ya mpofu (9:6).

Uyu muntu aendele mu citetekelo ukuya pa cishiba ca Silom ukuyasamba ku menso yakwe. Lintu asambile amenso yakwe, alitendeke ukumona (9:7). Tacali iloba ilyamuposeshe. Icitetekelo cakwe ne cumfwila e fyamuposeshe.

Uyu mwaume aile kunjanda. Bambi abena mupalamano bakwe pa kubala baletwishika ukuti eo (9:8-9). Eico, balimwipwishe, 'Nga kanshi caba shani ukuti nomba ulelolesha?' alibelele ukutula icisungusho caishile ukupitila 'mu muntu umo uwitwa Yesu' (9:11).

UYU MUNTU ALELANDA UKUTI YESU NI KASESEMA

Elyo Abafalise bamwipusha ifyo apolele ku bupofu. Nao abeba ati, "Acinshinga iloba pa menso, elyo naya samba, epakulalolesha' (9:15).

Abafalise bamo balasosa abati Uyu muntu tafuma kuli Lesa pantu tasunga bushiku bwe Sabata. Aliposha impofu pa bushiku bwe Sabata (9:16).

Bambi bena nabo balati, 'Bushe umubifi kuti acita ifishibilo ifya musango uyu?' Eco tabasuminishenye ukuti Yesu niani.

Balefwaya ukwishiba ifingi pa lwa kwa Yesu. Eco baipwishe umwaume, 'Inga iwe ... finshi ulelandapo pali Wene? Nao abasuka ati, 'Ni kasesema' (9:17).

Basuka baipusha abafyashi ba uyu muntu, abati, 'Bushe euyu muleti afyelwe impofu? Nga kanshi ni shani alelolesha nomba?' (9:19).

Nabo bayasuka ati, 'Lelo tatwishibe ifyo cali pakuti alelolesha... nangu uumuposeshe ubupofu. Mwipusheni. Mukalamba. Alaisosela umwine!' (9:21). Abafyashi bakwe ico balandile ifyo, nico baletiina Abayuda. Abayuda balyumfwanene ukuti nga twaumfwa umo alesosa ukuti Yesu e Kristu, ninshi tuli nokumutamfya tali nakulaisa mu sinagoga (9:22). Uku kwali kukandwa ukwa cine.

ELYO UMUNTU ASOSA ATI, 'WE MFUMU, NASUMINA!'

Intungulushi sha baYuda shasosa ku muntu uwafyelwe impofu, 'Uletasha Lesa pa kulanda icishinka! Twalishiba ukutula uyu muntu uwakuposeshe mubembu.'

Wena ayasuka ati, 'Nga mubifi nangu iyoo, ico nshishibe. Ine ico njishibe cakuti nali mpofu nomba ndelolesha!' (9:25). Elyo intungulushi shatalikishanya no muntu uwafyelwe impofu.

E ico pakulekelesha uyu muntu atile, 'Twalishiba ukuti Lesa tomfwa ababifi. Omfwa abantu abamucindika, abacita ifyo afwaya...Ngoyu muntu tafuma kuli Lesa, tekuti acite nelyo cimo' (9:31, 33).

Bushe niwe ulefwaya ukulatufunda? Awe bamutamfya, tali nakulaisa mu sinagoga (9:34).

Iyo Yesu aumfwa ukuti nabamutamfya, awe aya uko ali, amusanga. Amwipusha ati, 'Bushe wasumina Umwana wa muntu?' (9:35).

Umuntu nao amwasuka ati, "Bushe nani uyo wine mukwai? Nabanjebe pakuti musumine. (9:36).

Yesu amwasuka ati, 'Naumumona...ni uyu wine ulelanda nankwe' (9:37).

Elyo umuntu asosa ati, 'We Mfumu, nasumina.' Awe amufukamina, amupakata' (9:38).

Yesu alatwitaifwe bonse ukukwata icitetekelo muli Wene. Wena e Misiya ulya uwabulayo. Wena e Mwana wa kwa Lesa kabili Umwana wa Muntu. Abantu abakaana ulubuto lwa kwa Yesu Kristu balaleko kumona icine ca kwa Lesa. 'Ico naishila pano isonde kupingula, ukuti impofu shilelolesha, elyo abalolesha nabo bapofule.' (9:39).

Abafalise bamo abali nankwe ilyo baumfwa ifi bamwipusha abati, 'Bushe na ifwe tatuli mpofu?'

Yesu abeba ati, 'Amuba impofu nga tamwakwata mulandu. Nomba apo mutila amuti, 'Tulalolesha,' kanshi mwaliba no mulandu' (9:41). Ulubembu lwabo lwa kukana cetekela ulwabalengele ukushininwa. Balipofuka ku cine ca kwa Lesa muli Yesu.

Landenipo pali ifi:

1. Cinshi ico Yesu alandile ati, 'Ilyo kucili akasuba tuli nokubomba imilimo ya wantuma' (9:4).
2. Bushe Yesu alemba shani pano isonde ilelo (9:5)?
3. Cinshi capunwishe abafarise (9:16)?
4. Linganyeni ukwasuka kwa bafarise (9:24) na filya impofu ya aswike kuli Yesu (9:17, 25, 33, 38).
5. Londololeni amashiwi ya kwa Yoani pali Yesu fintu yalembwa muli ili lyashi (9:39, 41).

Tontonkanyenipo pali ifi: Tontonkanyenipo pa nshila isho

twingafwilishako abantu mukulanda aya amashiwi ya citetekelo. 'Nali mpofu, nomba ndelolesha' (9:25). 'Nabanjebe pakuti musumine' (9:36). 'We Mfumu, nasumina' (9:38).

Pepelelenipo pali ifi: Lombeni Lesa ukumibomfya ukwafwilishako impofu sha ku mupashi ukuti bamone Yesu. Lombeni Yesu ukumipeela insansa sha

kwafwilishako abantu bambi ukumwishiba ngo Mupusushi wabo. Lombeni Mupashi Wamushilo ukwafwilisha abantu abanaka mu citetekelo cabo pamulandu wa mafundisho ayabufi ne ntambi.

Nomba belengeni ifi: Yohane Icipandwa 10

KACEMA MUSUMA ATEMWA IMPAANGA SHAKWE

Yesu alandilepo ilyashi limo pa lwe mpaanga kabili na pali bakacema be mpaanga. Ubushiku kacema alengisha impaanga shakwe muncende iisuma. Wena alalalamu panshi. Yesu atile ukuti ngo muntuuushingila pa mwinshi, lelo aniina pa cibumba, ni kabwalala (10:1).

Mu Israeli, bakacema ba mpaanga benda kuntanshi kwa mpaanga shabo. Impaanga shilakonka bakacema babo pantu shalishiba ishiwi lyabo. Kacema alishiba impaanga iili yonse kwi shina. Yesu atile ukutla te kuti shikonke uo tashaishiba (10:5).

Ni Yesu wabomine uyu mulumbe. Lelo tabaumfwile umo walolele (10:6). Yesu alabeba nakabili ati, 'Ndemweba icine cine, nine mwinshi we cinka lya mpaanga' (10:7). 'Onse uwingilila pali ine akapusuka. Akalaingila no kufuma apo atemenwe, kabili akulasanga icakulya' (10:9).

Yesu kabili alibasoka ukuti bakapyunga ababi tabasakamana pe mpaanga shabo. Baba kwati abapupu. 'Umupupu teshila cimbi kanofye ukwiba, ukwipaya no konaula. Ine ico naishila ni kukupeela umweo nokuti bakwatishe umweo' (Yohane 10:10)

Nomba elyo twishibe amashiwi ya kwa Yesu. Tuli impaanga kabili wene ni Kachema.

Atile, 'Ine ndi Kacema musuma. Kacema musuma ni uyo uuleka umweo wakwe pa mpaanga shakwe' (10:11).

Yesu abwekeshepo aya mashiwi aya suma, 'Ine ndi Kacema musuma. Nalishiba impaanga shandi ne mpaanga shandi nasho shalinjishiba' (10:14-15).

Yesu asosele uyu mulumbe pa kutulanga ukutla ali uwaiteyanya kale ukufwila bonse abo abalemokonka. Amashiwi Yakwe yalefikilisha ubusesemo ubwapelwe mu malembo ya mu Cipingo ca Kale (Yesaya 53:6-8).

Yesu kabili atile, 'Nalikwata impaanga na shimbi...Nasho shine ndi nokushiletamo. Shili nokumfwa ishiwi lyandi. Epakuti kukabefye umukuni umo na kacema nao umo' (10:16). Yesu aloseshe ukuti aishile nga Mesiya kabili Kapususha wa ba Yuda kabili lelo Kapususha we sonde lyonse. (Moneni Imilimo 26:17-18).

'Umulandu uo Tata antemenwa pantu ndeleka umweo wandi' Yohane 10; 17). Abakonka Yesu balingile ukwishiba ukutemwa uko Lesa akwata pali Kacema Musuma kabili na pa mpaanga Shakwe. Umwana wa kwa Lesa afwile pa kupususha isonde ku lubembu. Yesu asalile ukuleka umweo Wakwe pa mpaanga Shakwe. Tapali nelyo umo uwapokele umweo wakwe kuli Wene. Wene atile, 'Ndeleka umweo wandi' (10:18).

Twalishiba ukutula abasenshi e baipeye Yesu. Lelo twalisumina ukutula Yesu asalile ukukonka inshila ya kwa Lesa mu kucushiwa. Alekeleumweo Wakwe Umwine ukupususha balya abalemukonka. Elo Lesa Amubusha kumfwa. Bwali butantiko bwa kwa Wishi, lelo te butantinko bwa bantu (Abena Galatia 1:4; Imilimo 2:23).

Yesu akalaba lyonse Kacema Musuma kuli bonse abamutemwa. Asalile ukuleka umweo Wakwe pamulandu wa ifwe impaanga Shakwe.

INTUNGUSHI SHILETILA 'NGA NIWE KRISTU, TWEBE!'

Intungushi shacilonganino tashasuminishene lintu Yesu alandile ifi fintu (Yohane 10:19-21). Panuma, balimwipwishe, 'Bushe ukaleka lilali ukutumika imitima? Nga niwe Kristu [Mesiya], twebwe twishibe' (10:24).

Yesu abasuka ati, 'Nalimweba, nomba tamusumina...Nomba imwe tamusumina, ico mushili mpaanga shandi. Impaanga Shandi shilomfwa ishiwi lyandi. Nalishishiba, nasho shilankonka (10:25-27).

Kuli balya abamukonka, Yesu alelaya umweo wa muyayaya. Atile, 'Impaanga Shandi...tashakalobe nakalya' (10:28).

Yesu nakabili apele ubulayo kuli balya abali mpaanga shakwe: 'takwakabe nangu umo uwakushifyombotola mu minwe yandi' (10:28). Tata uwashimpeela. Wa maka ukucila bonse. Teti pabe nelyo umo uwakushifyombotola mu minwe ya kwa Tata. Tata na Ine twabafye umo' (10:29-30).

Nakabili, abaYuda batolele amabwe balafwaya ukumulasa (10:31). Lelo batile ico balefwaila ukulasa amabwe ni pa mulandu wa musaalula wakwe kuli Lesa. Batile, 'Pantu iwe we muntufye niwe uleitunga ukuba Lesa' (10:33).

Balisumine muli Lesa Uwamaka yonse lelo baliimukene Umwana Wakwe ukuba Umupusushi wabo. Ishina lya kwa Lesa pali Yesu mu ciheberi ni Yeshua. Ishina lyakwe lipilibula Kapususha.

Yesu atile, 'Nangu mushinsumine, Sumineni kanshi mu fisungusho. Elyo mushinkishe nokuti Tata aba muli ine na ine naba muli Tata' (10:38). Muli iyinshila Yesu ailandila ukuti Ali umwana wa kwa Lesa.

Intungulushi ishafulwa shalaesha ukumwikata, nomba abapusumuka (10:39).

Elyo Yesu ayabukila kwishilya lya mumana wa Yordani, kulya kwine Yoani Amubatishe.

Yesu aikele kulya pa kashita. Abantu abengi balaisa kuli Wene. Balasosa abati, 'Yoani kwena tabalile Acita icishibilo, lelo fyonse ifyo asosele pali uyu muntu fyacishinka, (10:41).

Aweabengi basumine muli Yesu. Balisumine pamulandu wa fisungusho kabili na fyonse asosele fyali fyachishinka (10:41-42).

Landeni pali ifi:

1. Cinshi ico Yesu asosele ukuti Wene mwinshi we cinka lya mpaanga (10:7)?
2. Bushe ni nkamanshi pa kukwatisha umweo (10:9-10)?
3. Cinshi ico Yesu asosele ukuti Wene e Kacema Musuma (10:11)?

4. Bushe cinshi ico yesu alaya kuli imwe na kuli bambi (10:16)
5. Bushe Yesu asosele ukuti niani (10:30)?
6. Bushe cishilonshi icilelanga ukutla Yesu Ali ni Mesiya kabili Umwana wa kwa Lesa (10:41)?
7. Bushe fintunshi ifikankala ifyo tulesambilila pa lwa kwa Yesu mucipandwa ici (10:10, 16, 28, 30, 38)?

Tontonkanyeni pali ifi: Cinshi ico Yesu asosele amashiwi ukufuma mu Malumbo 82? Bushe aya mashiwi yacili aya cishinka na pali nomba pa lwa ntungulushi shimbi?

Pepeleleni pali ifi: Peleni ukutotela kuli Lesa ukutla Kacema Musuma alemibakilila pali nomba kabili na pa nshita yonse. Ampaneni na Yesu pa kupepa kuli Wishi pa mpaanga shimbi ishili ishakwe. Pepeni kuli Lesa ukutla apusushe abakonka Yesu kuntungulushi ishabipa. Pepeni ukutla Mupashi Wamushilo esushe intungulushi shesu shonse no kwishiba kwa cishinka, ukutemwa no kupanda amano kusuma.

Ifyo Yesu asosele pa lwa Malumbo 8 (Yoani 10:34-36)

Yesu alondolwele ifyalembwa ukufuma mu Malambo 82. Yalasoka pa ntungulushi sha bukapepa abaleitunga nga tu lesa. Baletungulula abantu bubibubi lelo te ku babakilila nakalya.

'Bushe imwe mukaleka lilali ukulapondamika imilandu pa kupingula, no kupokolola ababifi? Mulepokololako abalanda na bakashiwa, muleba no mulinganya ku bacushi na ku babusu. Mulepokololako abalanda na bacushi, mulebapusushako ku maboko ya babifi' (Amalumbo 82:2-4).

AbaYuda pali ilya nshita ya kwa Yesu baishibe ukutla Amalumbo 8 yalepingula intungulushi shabo. Yalembelwe na Kasesema Asaph imyaka 100 ilintu Yesu Kristu talaisa. Asaph atile, 'Imwe mwentungulushi kabili mwebapingula tamwaisha nangu cimo. Tamwailuka nakalya. Mwenda mu mfifi, ne mifula ye sonde lyonse naitelenteshiwa (82:5).

Yesu asumina ukutla aya malembo ya mu Cipingo ca Kale yali yakacili aya cishinka pali ilya nshita. Kabili tulesumina ukutla yacili aya cishinka na pali nomba.

Pepeleleni intungulushi shenu, ukutla bengafwaisha ukwishiba ukufuma kuli Lesa ukukumanya ifya kubulilwa mu nkuta shabo. Kabili, ukutla bengesushiwa ne citemwiko ca kwa Kristu kuli balya abanenuka. Kabili, ukutla bengakumanya ukubulilwa kwabo kwelelo ne citemwiko kabili no kupanda amano kusuma.

Nomba belengeni apa: Yoani Icipandwa 11

YESU APEKANYA UKUYABWESHA LAZARO KU MWEU

Lintu Yesu aile ku Yerusalemu, ilingi aleikala ku bankwe Maria, Malita na Lazaro. Shali inkanshi shibili na munyina umo abaleikala ku Beteniya, amakilomita tatatu ukufuma mu musumba.

Ilintu Yesu akacili kwi bemba Iya Yordani, Lazaro alilwala. Malita atumine amashiwi kuli Yesu (11:3). Yesu aebele abasole bakwe, 'Ubu bulwele tabwapelele pa mfwa. Lelo bwakuletela Lesa ubucindami. Elyo no Mwana wakwa Lesa nao acindamikilweko' (11:4). Yesu alitemenwe Malita no mwaice wakwe kabili na Lazaro. Nangula cingabefyo, Intu aumfwile ukutula Lazaro mulwele, alikokwele kuntu ali (11:5-6)

Panuma ya nshiku shibili Yesu asosa ati, 'Natubwelele ku Yudeya' (11:7). Icitungu ca Yudeya cali paleme na Yerusalemu. Abasole cali bapapusha kabili balikwete umwenso. Balelanguluka ico Yesu alefwaila ukubwelela ku Yerusalemu uko intungulushi sha baYuda balefwaya ukumwipaya (11:8).

Yesu ayasuka ati, 'Bushe mu kasuba kamo tamwaba insa ikumi limo na shibili? Umuntu uuleendaakasuba taipununa' (11:9).

Yesu ati asosa ifi elyo aeba abasambi bakwe ati, 'Lasalo cibusa wesu nalala utulo...lelo nalaya mubusha' (11:11). Yesu aloseshe mukutula, Lasalo nafwa kabili akayako mukumubusha ukufuma kumfwa. Elyo asosa ati, 'Lelo ineico ninsansamuka pa mulandu wenu. Pantu lyena mukasumina,' (11:15).

Tomasi aeba abambi banankwe ati, 'Natuleya nankwe na ifwe bene, tuye fwa na Yesu' (11:16). Tomasi ailangile ukuba uwashipa kabili uwacitetekelo pali Ilya nshita. Eo uwaishile kana ukusumina ukubukishiwa kwa kwa Yesu ku bafwa (20:25). Aishile ishibikwa ukutula Tomasi Uwakutwishika. Nomba, mu mweo wakwe onse, aishileba inte iikalamba ya kwa Yesu ku India.

MALITA NA MARIYA BAKUMANYA YESU

Cilya Yesu afika ku Yerusalemu asanga ukuti Lasalo balimushika papita ne nshiku shine (11:17). Kanshi na ba mu Yudeya abengi balishile kuli Malita na Maria kukubatalikako imitima (11:19). Malita aya na mukumukumanya Yesu. Maria ena ashala naikala mu njanda (11:20).

'We Mfumu,' Malita alaeba Yesu, 'Aubapo! Ndume yandi nga tafwile. Lelo ninjishiba ukuti na nombaline Lesa kuti akupeela conse ico wingamulomba' (11:21-22).

Yesu amweba ati, 'Ndume yobe alabuuka nakabili' (11:23).

Malita alikwete icitetekelo sana muli Yesu. Kabili aliishibe ukutula kukaba ukubukishiwa ukufuma kubafwa. Ici calesambilishiwa na Yesu kabili calisoswa mu Cipingo ca Kale. (Yoani 5:29; 6:44; Danieli 12:2). Eico, Malita atile ati, 'Ninjishiba akabuuka. Ici cikacitika ilintu abantu bakabuuka ku bafwa pa bushiku bwakupelekeshako' (Yoani 11:24).

Yesu amweba ati, 'Nine cishukuko kabili nine mweo. Uwasumina ine nangu engafwa, akaba uwamweo. Elyo na onse umumi uwansumina, takafwe nakalya' (11:25-26). Aya mashiwi ayaishibikwa sana aya kwa Yesu ayo ayabilwa ilingi pa fililo.

Yesu asosele kuli Malita ati, 'Bushe wasumina ici?'

Malita taishibe fyonse, lelo aishibe uwalelanda nankwe. 'Ee we Mfumu' Malita amwasuka. Nasumina ukuti niwe Kristu, Umwana wa kwa Lesa' (11:27). Malita asumine ukutla Yesu ali ni Mesiya uwabulayo kabili Kapususha uuleisa pano isonde. Kuli Malita na ifwe bonse, icishinka ni e tendekelo ye pusukilo no mweo wesu wa muyayaya.

Malita abwelelamo aya ita nkashimbiye Maria ala mutotosha. Maria aima bwangu bwangu ukuya kumanya Yesu (11:28-29).

Maria awila pankasa sha kwa Yesu afukama. Alamweba ati, 'We Mfumu aubapo pano! Ndume yandi nga tafwile' (11:32).

Ilyo Yesu amona Maria uko alelila, na bayuda bamukonkele nabo balelila. Umupashi wakwe waumfwa ubulanda no luse lwamwikata.

Awe Yesu Alalila. Abayuda balimwene fintu Yesu atemenwe Lasalo ne nkashi shakwe (11:35-36) bambi balasosa abati, 'Uyu muntu aposeshe impofu. Nga kanshi cinshi ashaleseshe ukuti Lasalo efwa?' (11:37).

YESU ABUSHA LASALO UKUFUMA KU MFWA

Elyo Yesu nakabili aumfwa ubulanda nganshi. Alaya na ku nindi uko Lasalo ashikilwe. Pali icilibwe icacilikwa pa mwinshi we nindi (11:38).

'Fumyenipo icilibwe,' Yesu abeba (11:39).

'We Mfumu,' Malita asosa... 'Pali ino nshita alenunka. Lasalo aikala mu nindi inshiku shine apo afwila' (11:39).

Yesu amwasuka ati, 'Bushe nshikwebele nati, nga wasumina ulemona ubucindami bwakwa Lesa?' (11:40). Awe bafumyapo icilibwe (11:41).

Elyo Yesu apunamina mu mulu no kutasha Wishi pa kumumfwa. 'Kwena ine nalishiba ukuti lyonsefye ulajumfwa.' Alandile ifi pa mulandu we bumba ilya mushungulwike. Alefwaya bonse ukusumina ukuti Wishi, Lesa wesu Uwamaka kabili Kabumba, e wamutumine (11:42).

Elyo Yesu amwita kwi shiwi likalmba, 'Lasalo fumina panonse!' Umuntu uwamfwa afuma na mu nindi apo ifisansa na makasa nafipombwa no tusalu.

Yesuabeba ati 'Mukakuleni muleke aleya' (11:44).

BAPANGA UKWIPAYA YESU

Pamulandu wa ici icisungusho, abeni abengi babikile icisumino cabo muli Yesu (11:45). Bambi baebele ne ntungulushi shamapepo ifyacitike. Awe bateka icilye mwi Tempele.

‘Tulecita shani?’ baipusha. ‘Nga twaleka ukuti akonkanyepofye [ukucita ifi ifisungosho], ninshi bonsefye bakamusumina. Elyo abena Roma [intungulushi] bakesa. Bakonaula Itempele no mushobo wesu’ (11:47-48).

Kaifa, umunabo umo uwali Shimapepo mukalamba muli uyo mwaka, abeba ati...‘Cawamapo umuntu umo afwila abantu ukucila ukuti umushobo onse waonaika’ (11:50).

Amashiwi yantu alandile bwali busesemo, ukupitila muli ena ku maka ya kwa Lesa. Uyu umubembu alibomfishiwa ukufikilisha ukufwaya kwa kwa Lesa muli Kristu.

Kaifa aseseme ukutila Yesu akafwila abayuda na ban aba kwa Lesa abasalangana. ‘Akafwa nokuti alonganike abantu ba kwa Lesa ukuti babefye ulupwa lumu’ (11:51-52). Abakonka Yesu bakaba ubufumu bumo kuli Lesa (Imilimo 10:35; Efeso 1:10; Kolose 3:11, 15).

Ukufuma ubo bushiku Abayuda balapangana ifyakwipaya Yesu (11:53).

Yesu na basambi bakwe baile ku musumba wa Efulaimu intafu 2km ukufuma mu Yerusalemu. Baikela kulya ukufika pa bushiku bwa Ipasaka ya cakucilila (11:53-54). Abayuda abengi baishile ku Yerusalemu ku mutebeto wa cakucilila. Balitwalilila ukufwailisha Yesu (11:55-56).

Nomba bashimapepo bacindami na bafarise bapeele icishibisho ca kwita Yesu. Bakonkomenshe abantu ukuti nga kwaba uwaishiba uko Yesu ali, babeshibishe (11:57). Ili funde lyalengele abantu abengi ukukwata umwenso ukukonka Yesu.

Eico, amapange ya kwipaya Yesu ya fikilishe ukufwaya kwa kwa Lesa kabili no kucimfya ulubembu na maka ya kwa Satana.

Natupeele ukutasha pa citemwiko no luse lwa kwa Lesa. Ukukandwa na bulilambo bwa mwana Wakwe cali cakwipusukilo lyesu.

Landeni pali ifi:

1. Cinshi ico Yesu taile bwangu ku Betaniya inshiku sha kupenda(11:4, 15)?
2. Bushe finshi twaishiba pali Tomasi (11:16; 20:25)? Bushe mwaba kwati wena?
3. Londololeni amashiwi ya mweo wa muyayaya yantu Yesu aebele Malita (11:25-26).
4. Cinshi ico Yesu alilile (11:33, 35, 38)?
5. Bushe cinshi ico abantu bacitile mukwafwilisha mu cipapwa ca kwa Lasalo (11:41, 44)?
6. Bushe abalwani ba kwa Yesu bafikilishe shani amapange ya kwa Les ape Pusukilo (11:46-53).
7. Cinshi ico intungushi shikalamba ba kwatile umwenso pa kusumina muli Yesu (11:48)?
8. Chinshi ico abantu baishile kwatila umwenso pa kulakonka Yesu (11:57).

Tontonkanyeni pali ifi: Bushe ni munshilanshi umo Tomasi, Malita, Maria, abasambi kabili na balelosa yintu balangilemo icitetekelo muli Yesu? Bushe namuipekanya ukwafwilisha ifipapusho ilelo? Bushe na mukwata umwenso ukukonka Yesu ilelo?

Pepeleleni pali ifi: Lombeni kuli Lesa ukuti amilange ifingamyafwa kabili ne fingapunwisha umulimo wa kwa Kristu ilelo. Pepeni ukutula mwingamona bwino bwino ifyo Lesa abomfya abenakutetekela kabili na ba shatetekela mu bupekanyo bwakwe kwi pusukilo. Shinshimuneni Yesu ngo mesiya kabili Umupusushi wenu munko shonse. Lombeni ubwafwilisho ukusumina mu citemwiko no luse lwa kwa Lesa ifyaba pa butantiko bwe pusukilo Lyakwe pali imwe. Lombeni ubwafwilisho ukukonka Yesu ukwabula umwenso.

UKUSONDOLWELA

Amalembo ya kwa Yoani Umusole yalatwafwa ukukumanisha ukwishiba kwesu pali Jesu Kristu ukwapelwa kuli ifwe ukufumina muli Mateo, Marko, na Luka. Yoani alesosa ifi ku kulekelesha kwa Mbilansuma yakwe, 'Ifi fyena fyali lelmbwa pakuti musumine ukuti Yesu e Kristu, Umwana wa kwa Lesa. Elyo na imwe nga mwamusumina, mukakwata umweo pantu mwaba muli Wene' (20:31). Yoani aliikele imyaka iingi ukucila abanankwe kabili alelanga lyonse pa citemwiko no luse lwa kwa Lesa pa kupeela bulilambo Umwana Wake eka pamulandu we pusukilo lyesu no kundapwa.

Fyalembwa na:

Manna Publications (UK)

Fyapangwa na:

Yalembwa na ba:

MissionAssist (UK)

Les a alisuminisha ifitabo fya Cipingo ifya Manna ukupangwa mu:

Angola, Armenia, Benin, Bulgaria, Burkina Faso, Burundi, Cameroon, Cambodia, Chad, Congo Dem. Rep. (Kinshasa and Katanga), Congo Rep. (Brazzaville), Equatorial Guinea, Egypt, Ethiopia, Ghana, Guatemala, Haiti, India, Ivory Coast, Kenya, Kosovo, Liberia, Malawi, Mali, Mongolia, Mozambique, Myanmar, Nepal, Niger, Nigeria, Pakistan, Rwanda, Serbia, Sierra Leone, South Africa, Sudan, Swaziland, Tanzania, Togo, Uganda, Zambia and Zimbabwe

Kabili na mu mishobo ili 42 ukulundapo na Braille.

Visit our website at **www.manna-publications.org.uk** for more Bible teaching commentaries in easy English, French, Portuguese and Spanish.

Parent organisation **Manna Publications (USA)**

Affiliated to **Avail**, UK registered charity 1017386

IMBILANSUMA YA KWA YOANI: Ulubali 1, Icipandwa 1 ukufika pa 11

- Ukwishiba amano no mtima wa kwa Kristu
- Ifintu Yesu asosele fye ku balemukonka
- Ukwishiba ifingi pa lwa citemwiko ca kwa Lesa ukupitila mu Mwana Wakwe

- Ukuleta abantu bambi kuli Yesu pakuti bengeshiba Lesa
- Ukusanga umutende, icalinga kabili na maka ya kwa Lesa
- Icitetekelo na maka ya kundapa kabili no kupilibula imyeo ilelo

ILI BUKU lilatupeela ubwishibilo ubwa shika pa masambilisho ya kwa Yesu. Ici ni pa mulandu Yoani ali cibusa wa kwa Yesu uwamupalamine sana. Eco kanshi Yoani aletwafwa ukwishiba ifingi pa lwa kwa Yesu kabili ne fingipo pali Lesa uwamaka yonse, Wishi wa kwa Yesu. Yoani kabili aletulanga icitetekelo twinge kwata muli Yesu kabili ne citemwiko no luse lwa kwa Lesa kabili na maka ya fipapusho aya Mupashi Wakwe Uwamushilo.

AKABUNGWE KA MANNA PUBLICATIONS kalapeela amabuku ya ayalondolola ifya mu Cipingo ifyalembwa na ba Fred Morris. Aka katabo kalembulukwa no kulembwa munshila iyaangukilwa ukubelenga iyo iikalenga ukukwata ukwishiba kwine kwine. Kalepeelaama amasambilisho ayaangukilwa na mashiwi yamo kuli abana be sukulu ya bushimapepo, na ba kafundisha kabili na kuli bashimapepo.

AYA AMABUKU yalingilwe ukubomfishiwa pa lwenu nangula pe bumba. Yakamisambilisha icishinka ca kwa Lesa. Yakamyafwa ukwishiba Umwana wa kwa Lesa, Yesu Kristu. Yakamyafwa ukulanda pa lwa cisumino cenu muli Lesa. Yakamilenga ukukanya munshila iyaloba. Yakamyafwilisha ukupalamina kuli Kristu. Yakamipeela icakulya ca mweo.

TULEPEPA ukutila mwingakwata umutende kabili no buyo mu mweo wenu ilyo mulebelenga Icipingo kabili nelyo mulebomfya utu tutabo.

Manna Publications

UBULONDOLOSHI BWA MASAMBILILU YANTHANSHI MU CIPINGO
“Imwe mwalipeelwa inkaama sha Bufumu bwa kwa Lesa” (Marko 4:11)